

Studerende skal lette

SU-REFORM. Hvis studietider ikke forbedres, risikerer uni'erne at miste 930 mio. i taksameter-bevillinger. En tikkende bombe?

Sommerens store SU-reform betyder, at studerende som overskrider den normerede studietid med mere end et år, fratages SU. Men uni'erne risikerer i samme ombæring at miste trecifrede millionbeløb.

Som en diskret del af SU-reformen indgik nemlig, at hvis ikke uni'erne – især KU og RUC – får nedbragt de gennemsnitlige studietids-overskridelser straffes uni'ernes bevillinger med et *worst-case* fradrag på 80 mio. i 2015, stigende til 930 mio. kr. i 2020.

Gennemsnitligt skal uni'erne forbedre de studerendes gennemsnitlige gennemførelsestider med 4,3 måneder i 2020. Det betyder at den gennemsnitlige studietid skal nedbringes fra ca. 6,1 år til 5,7 år (dog ekskl. Aalborg, som overholder den normerede tid), kræver ministeriets ”studietidsreduktionsmål” (udmeldt 27. august). KU står med det største og et særligt problem, for de har studerende med de længste overskridelser, og KU skal således nedbringe studietiden med hele 7,6 måneder inden 2020.

Uni-ministeren: Ikke urealistisk

Uni-minister Morten Østergaard siger: ”De forbedringskrav 2015-2020 er ikke urealistiske”.

Så enkelt ses det ikke på uni'erne: ”Det er en planøkonomisk model, hvor eneste mål er studiehastighed. I praksis får den drastiske konsekvenser, for nogle fag, institutter og fakulteter står overfor en stor udfordring, hvor de er afhængige af de studerendes engagement. Hvis

studerne ikke forbedrer sig, så falder bevillingerne, og fakultetet er inde i en ond cirkel”, forklarer **rektortalsmand Jens Oddershede**.

”De udmeldte reduktionsmål betyder, at uni-ledelser har måttet melde alarm ud til især lærerne på fakulteter/institutter med lange gennemførelsestider: Deres studerendes studietids-statistikker skal forbedres drastisk 2014-2020, for ellers rammer det bevillingerne – og dermed også bemanning og kvalitet ...”

Nogle studerende rammes hårdt

De studerende får strammere krav, men forvaltningerne får også ekstra og nye opgaver: De studerende skal være tilmeldt og optjene 60 ECTS-point pr. år. Det betyder, at de skal være tilmeldte som fuldtidsstuderende, og de kan ikke framelde sig. Der skal afholdes hurtige omprøver for dem, som misser 1. eksamen. Der er kun tre eksamensforsøg, og ellers må der dispensation til i studienævn.

”Studerende kan ikke få lov at læse langsomt med SU- og studiefremdrifts-reformen fra 2015 ...”, konstaterer **KUs vicedirektør for uddannelse Anni Søborg**. Hun er ansvarlig for koordinering af særlige KU-indsatser og fortæller, at institutter og fakulteter har fået en stor opgave med at identificere overskridelsesproblemer, med at bistå og kontrollere studerende.

Se ANALYSE side 22-25

Formidlingsflasko

- da forskere og journalister skulle samarbejde

6

Hvad koster Frue Plads

KUs bestyrelse vil have 'selveje', for den nuværende husleje er for dyr. Ender det i syltekrukke?

9

Empirister kontra liberalister? 12-14

Samf-kontrovers om UVVU: Uoplyst kilde er ikke uredelighed, mener juraprofessor.

FUSK OG UVVU

Etiske råd til den unge

”Det forventes ikke, at du roser en rival, du ikke kan lide.

BOG-UDDRAG

15

Brian er den rette mand

Til rektors tiltrædelsesreception på Aarhus Universitet. De var der fra hele Østjylland, og såmænd også nogle fra ministeriet i København

17

MÅNEDENS ANALYSE

Rektorer: Planøkonomi

22

Studietiderne skal nedbringes med 4,3 måneder inden 2020 – ellers koster det kassen, dikterer ministeriets studietids-reduktionskrav

KUs særlige studenterproblem

24

- med gennemførelsestiderne. Hvem? Hvorfor? Og hvad er løsningen

Administrativ skimmel

25-27

Voksene og selvregulerende administrationer er et overset problem: Administratorer tager magten fra Akademia

INTERVIEW

Anti-videnskab

28

Postmoderne tænkning: Når meninger bliver lige så gode som fakta.

ESSAY

Middelmådige kandidater i hobetal?

Regeringen har en ambition for Danmark, nemlig at 95 % af alle unge gennemfører mindst en ungdomsuddannelse, 60 % en videregående uddannelse og 25 % en lang videregående uddannelse. Dermed bliver de kommende unge den bedst uddannede generation nogensinde. Dette er sagt ved flere lejligheder af både statsministeren og uddannelsesminister Morten Østergaard. Umiddelbart lyder dette jo særdeles sympatisk, og ved første øjekast kan man ikke være uenig i denne ambition. Uddannelse betaler sig, og uddannelse er vejen frem, for at Danmark kan klare sig i de globale kapløb – ingen tvivl om det.

Kradser man lidt i overfladen og kigger nærmere efter, så kan man spørge, om vi uddanner hensigtsmæssigt. Har vi overhovedet brug for og jobs til, at 25 % procent af en ungdomsårgang har en lang videregående uddannelse i 2020, og kan universiteterne uddanne så mange og stadigvæk sikre en høj kvalitet og relevans i uddannelserne?

- Nye tal fra tænketanken Kraka peger på, at hver femte akademiker er overkvalificeret til sit job. Dette er en fordobling siden starten af halvfemserne og i øvrigt en trend, der også ses i Storbritannien.
- Ca. 1/3 af alle ph.d.er aldrig har brugt deres forskning til noget som helst, efter de har fået deres ph.d.-grad (Uddannelsesministeriet).
- Ledigheden er 31,5 % for nyuddannede akademikere – det højeste nogensinde – og med mørke udsigter for de store årgange af kandidater i 2020.

Dimittendledighed er en dyr og ærgerlig fornøjelse for samfundet og for de nyuddannede, som måske tror, at en akademisk uddannelse er garantien for et job. Mange vil stå tilbage med frustration.

På den anden side bliver universiteterne presset til at optage så mange studerende som muligt. I 2013 blev tæt på tredive tusinde optaget på bacheloruddannelser – en stigning på ca. 45 % i forhold til 2005 og med udsigt til, at langt de fleste også fortsætter på kandidatuddannelsen. Universiteterne belønnes for, hvor mange studerende de kan få igennem en uddannelse, og så hurtigt som muligt. Det siger sig selv, at med det meroptag og den hastighed, kandidaterne skal spyttes ud med, vil det udfordre universitetspædagogikken til det yderste. Hvis målet er kvantitet, har det den åbenlyse konsekvens, at undervisning og kvalitetskrav indrettes derefter. Det er påpeget fra mange sider, at universiteterne kigger alt for meget på kvantitet frem for kvalitet for at få økonomien til at hænge sammen.

“Kradser man lidt i overfladen og kigger nærmere efter, så kan man spørge, om vi uddanner hensigtsmæssigt

Meroptaget er ifølge uddannelsesminister Morten Østergaard finansieret krone-for-krone, men faktum er, at universiteterne rent faktisk modtager færre penge per studerende til undervisning på grund af grønthøsterbesparelserne på 2 % af taxameteret hvert år. Dermed har universiteterne intet gyldigt incitament til at stille høje krav; velvidende, at det kan koste i gennemførelsesprocenten.

Som yderste konsekvens af ovenstående og sat lidt på spidsen vil Danmark stå med middelmådige kandidater uddannet fra

middelmådige masseuniversiteter med udsigt til ujævne karriereudsigter – næppe ambitionen og hensigten.

Samtidig har andre dele af uddannelses-systemet vanskeligt ved at rekruttere, fx til de erhvervsfaglige uddannelser.

Ingen tvivl om, at finanskrisen har medvirket væsentligt til den høje ledighed blandt de nyuddannede akademikere og den ”overuddannelse”, som vi ser. Bagved ligger indforstået, at jo mere vi uddanner os, jo bedre, så skal det nok gå alt sammen; og alle problemer løses uden skelen til, om vi uddanner hensigtsmæssigt.

Uddannelse er dyr for samfundet, men også en god investering hvis det gøres rigtigt. Derfor skal der udvises rettidig omhu. Vi skal sikre, at vi uddanner de kandidater, der er brug for af høj kvalitet til at bestride fremtidens job. Det vil kræve et paradigmeskift og brug af nye virkemidler, der skal sikre et incitament for universiteterne til at højne den forskningsbaserede undervisning, bedre vejledning af de unge og af deres forældre til at vælge den uddannelse, der er den rigtige for dem. Og sidst men ikke mindst skal der også tages hul på debatten om brugen af bachelorer og kandidater i virksomhederne og i staten.

Ingen tvivl om, at uddannelse betaler sig. Det skal nationen leve af i årene frem. Men skal ambitionen være, at de kommende unge er den bedst (middelmådigt) uddannede generation nogensinde, eller skal de være den rigtigst uddannede generation nogensinde, hvor kvalitet og uddannelseskompetencer matcher de udbud og krav, som det danske og internationale jobmarked stiller i 2020 og fremefter? Det sidste kræver et paradigmeskift. Start den fordomsfrie debat.

Medlemsblad for DM's universitets-ansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt Pharmadansmarks undervisnings- og forskningsansatte. Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kilde-angivelse. **Redaktion:** Lektor Leif Søndergaard, DM I (ansvarshav. for dette nummer), Lektor Karsten Boye Rasmussen, DJØF, Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM1-sektorforskning, videnformidler Niels Westergaard, PharmaDanmark, Journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk), Red. leder Jørgen Øllgaard (joe@dm.dk).

Redaktionens adresse: FORSKERforum, Nimbusparken 16, 2000 Frederiksberg, Telefon: 38 15 66 33, Fax: 38 15 66 32. Bladets oplag er 7.900 eks. og udkommer 9 gange om året, den første uge i hver måned. **Øvrige adresser:** DM, Nimbusparken 16, 2000 Frederiksberg, Tlf. 38 15 66 00. DJØF, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, Tlf. 33 95 97 00. Pharmadansmark, Rygaards Allé 1, 2900 Hellerup, Tlf. 39 46 36 00. **Fotos:** Signe Alvarez (hvor ikke andre er nævnt) **Grafisk Produktion:** www.prdesign.dk **Tryk:** Green Graphic ApS.

Næste deadline: 18. oktober 2013.

Uni-ministeren: Der er IKKE 2 pct.s undervisningsbesparelse

KUs uni-direktør svarer: Måske har ministeren ret. Problemet er, at det er uklart og usikkert ...

Nej, det er ikke rigtigt, at der spares 2 pct. årligt på uniernes undervisning, lyder det meget bastant fra **Uni-ministeren Morten Østergaard**:

"Det er rigtigt, at statens aktiviteter er underlagt et 2 pct.s besparelseskra, også undervisningen. Men det særlige for uni-sektoren er, at besparelsen TILBAGEFØRES til sektoren, så i disse år sker der INGEN undervisningsbesparelser". Han siger, at dermed er såvel gamle som nye studerende fuldt finansierede.

Ministerens tilbagemelding kom efter beskyldninger fra arbejdsgiverne i Dansk Industri om, at den såkaldte grønthøsterbesparelse på 2 pct. underminerer undervisningsbevillingerne på kort og lang sigt. Også studenterne og rektortalsmand Jens Odders-hede bakkede kritikken op (POLITIKEN).

DI: Give-and-take regnestykke

DI's forskningschef **Charlotte Rønhof** sagde: *"Det er rigtigt nok, at der er optaget flere, og at det udløser nogle flere penge til undervisning. Men med den anden hånd går regeringen samtidig ind og sparer. Så det er ikke helt rent trav at fremstille det på den måde, ministeren gør, når det rent faktisk betyder, at universiteterne får færre penge per studerende, og der dermed er mindre tilbage at give god undervisning for",* hvilket fik opbakning fra de studerende (POLITIKEN).

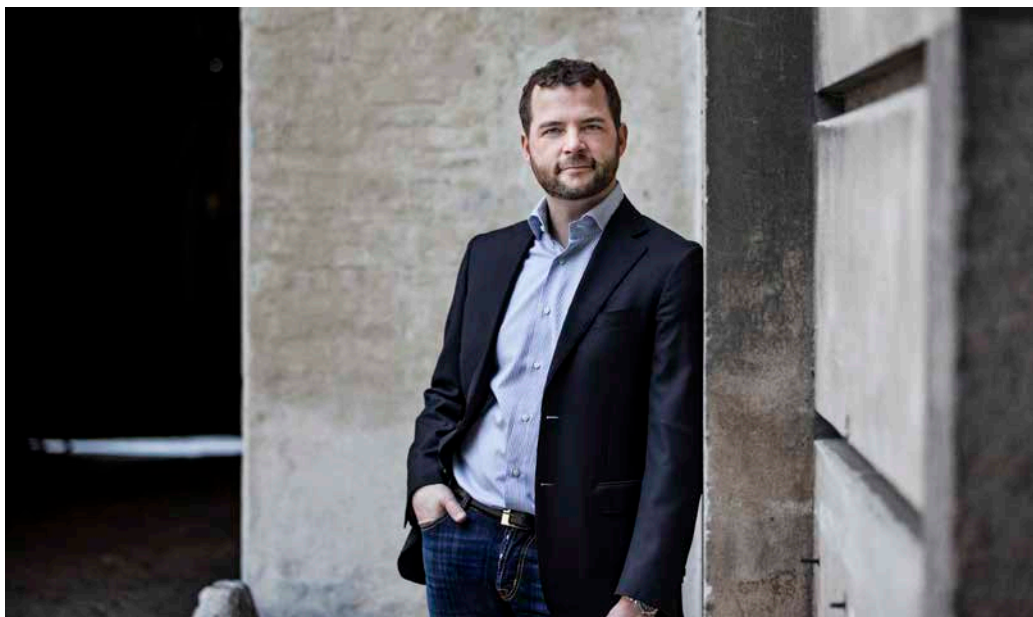
Dansk Industri har regnet sig frem til, at samlet set bliver der næste år 140 millioner færre kroner til at undervise for.

Og FORSKERforums husmandsregnestykke ud fra den logik viser, at to pct.s besparelser har givet besparelser på 37-46 pct. over årene 1990-2013. Mens en uni-lærer skulle undervise 13,5 studerende pr. semester i 1990, så skal der undervises 25 i 2013!

Uni-minister Morten Østergaard forholder sig ikke til disse hypotetiske regnestykker.

Uni-ministeren: Sammenhæng med SU-reformens stramninger

Uni-ministeren afviser derimod meget bestemt, at regeringen pr. automatik skærer på undervisningsbevillingerne: *"2-pct.s besparelsen TILBAGEFØRES til sektoren, så i*

disse år sker der INGEN undervisningsbesparelser", forklarer ministeren.

"Det er derimod korrekt, at forudsætningen for tilbageførelse i 2015-2020 vil være, at SU-reformen virker, så de studerende motiveres til hurtigere studie gennemførelse, og at dette kan ses på uniernes gennemførelsesprocenter, så deres taxameterbevillinger (færdiggørelsesbonus) forbedres. Det forbedringskrav er ikke urealistisk".

"Jeg er noget forbløffet over, at sektoren o.a. ikke anerkender regeringens tilbageførelse, men fortsat hævder, at der skæres ned på undervisningsbevillingerne. En venlig forklaring på nedskærings-påstanden kan være, at der sker en forveksling med en anden besparelse, som er reelt virksom, nemlig den generelle administrative 2-pct.s besparelse i staten. Den er ikke afblæst for uni-sektoren – for det er svært at retfærdiggøre, at denne administrative effektivisering skal gælde i hele staten, men ikke i uni-sektoren. Uni-sektoren kan ikke kræve at være isoleret som en oste-klokke", slutter Uni-ministeren.

KU's uni-direktør: Måske får ministeren ret

KU-direktør Jørgen Honoré vil ikke komme med bastante vurderinger af ministerens afvisning, for unierne står overfor

bevillingsforhandlinger og -fordelinger med ministeriet, som kan betyde, at ministeren får helt eller delvist ret.

På unierne bemærker man, at ministeren siger, at der sker tilbageførelse "i disse år":

"Hermed indrømmes også, at der er sket en besparelse tidligere 1992-2012. Og så kan ministeren have ret i, at der sker en tilbageførelse i disse år. Måske er det korrekt? Problemet er, at der er bevillingsusikkerhed og -uklarhed; unierne har således ingen garanti. Om ministeren får ret kan kun tiden vise – vi håber det selvfølgelig", siger KU's uni-direktør Jørgen Honoré.

"Men ministerens sammenkædning af SU-reform og 2 pct.-besparelsen har bevillingsmæssigt og logisk set intet med hinanden at gøre, så sammenkædningen bidrager til forvirringen. Groft sagt: SU-reformens 'studietidsreduktionsmodel' har sin helt egen logik, hvor unierne risikerer at miste 930 mio. i taxametre, og de penge ryger tilbage i Finansministeriet. 2 pct.s besparelsen derimod, den skal gå til at opbygge en ny studietids-bonus, som udløses under særlige forudsætninger ..."

Hvem læser FORSKERforum?

FORSKERforum udgives af DMs, Djøfs og PharmaDanmarks universitetslærere og forskere i fællesskab. Hver af disse organisationer har en repræsentant i redaktionen. Bladet planlægges på et månedligt redaktionsmøde, og udgiver-parterne skiftes til at skrive ledere, som der er konsensus om.

Bladet udsendes til medlemmerne af de tre organisationer (dog ikke til professorer i Djøf, som tilhører Djøfs tjenestemandssektion, der ikke har ønsket at betale til bladet).

Men herudover har andre organisationer købt løsabonnementer for deres universitetslærere. Desuden udsendes bladet til en kreds af uni-administratorer, uni-bestyrelser, embedsmænd i ministerier og politikere m.fl. Modtagerkredsen ser således ud:

■ DM	5.700
■ Djøf	1.200
■ Pharma Danmark	325
■ IDA	200
■ Psykolog Foreningen	225
■ Uni-forvaltninger	100
■ Uni-bestyrelser	100
■ Embedsmænd	50
■ Politikere	50

Bladet udarbejdes af en redaktionsleder/journalist samt en halvtids-ansat journalist. Ud over bladets 9 årlige udgivelser, udgives hjemmesiden www.forskerforum.dk, typisk med 2 ugentlige nyheder – udvalgt efter journalistiske nyheds-kriterier. Man kan abonnere på hjemmesiden, så man modtager en email, når der udsendes en nyhed.

Se sidste nyt på
forskerforum.dk

Kandidat-undersøgelse: KU-humanister kom i arbejde

Politikere og arbejdsgiverne i DI hævder, at humaniora er arbejdsløshedsområde og at hum-studerende burde studere teknik eller naturvidenskab. Men antallet af hum-kandidater, der går direkte fra uddannelse til job, ligger på samme niveau som før finanskrisen 2008. To ud af tre får job inden for de første tre måneder efter dimissionen – og mere end hver tredje har job, inden de afslutter uddannelsen. Og humanisternes arbejdsløshed er ikke større end ingeniørvidenskabs eller de store samfundsvidenskabelige masseuddannelsers.

Det viser undersøgelse blandt 1.773 humanistiske kandidater fra Københavns Universitet demitteret 2007-2011 (svarpct. 41). Prodekanen for KU-hum Julie Sommerlund forklarer de relativt gode beskæftigelsestal med, at humanisterne får en slags generalistuddannelse – ”en dobbelt kompetenceprofil” – hvor kandidaterne både kan bruge uddannelsen på et traditionelt jobmarked som fx gymnasielærer, men også på et nyt og mere fleksibelt arbejdsmarked enten i det private erhvervsliv eller inden for offentlig administration: ”Det betyder, at kandidaterne bliver ret robuste i forhold til, hvis der er nedgang i bestemte sektorer eller nedskæringer i det offentlige, fordi de også kan gå andre steder hen”.

Respondenterne fortæller i undersøgelsen, at de gennem deres uddannelse især har opnået kompetencer i at tilegne sig ny viden og arbejde selvstændigt samt kompetencer, der understøtter skift i arbejdsopgaver. Fire ud af ti humanistiske kandidater uddannet mellem 2007-2011 har positivt set job inden for deres traditionelle fagområde, mens næsten lige så mange fortæller, at de er i job, hvor de gør brug af deres generelle akademiske kompetencer.

Halvdelen bruger ikke hum-faglighed

Men på den anden side er det tankevækkende, at halvdelen fortæller, at de ikke bruger deres konkrete hum-faglighed i jobbet: 14

pct. fortæller, at der slet ingen forbindelse er mellem kandidatuddannelsen og jobbet. Og 36 pct. fortæller, at jobbet ikke kræver traditionelle hum-fagligheder (”ligger uden for det traditionelle fagområde for mit fag”). De mener således, at de bruger deres generelle akademiske færdigheder. Hver anden oplyser, at arbejde i praksis med tekstproduktion (50 pct.), analyse/evaluering (49 pct.), administration (48 pct.), projektledelse (47 pct.). Hver tredje arbejder som gymnasielærer eller lektor, mens hver femte har titel som konsulent.

Det er ikke overraskende, at hum-kandidaterne oplever, at arbejdsmarkedet kræver meget mere it-færdigheder og forretningsforståelse end de fik på studierne. Det er derimod en overraskelse, at kun halvdelen mener, at de har fået de kompetencer til at arbejde ”projektorienteret”, som kræves af dem i jobfunktionen.

Projekt: Humaniora skal kortlægges

Et treårigt forskningsprojekt – finansieret af Veluxfonden – skal nu undersøge hum-forskeres forskningspraksis. Projektet kombinerer en kvantitativ empirisk kortlægning af forskningsmiljøer med en systematisk videnskabsteoretisk analyse af, hvordan fagene frembringer ny viden.

I et spørgeskema vil 3200 forskningsaktive danske humanister blive spurgt, hvordan de opfatter den humanistiske forskningspraksis, hvordan de samarbejder med andre (fagområder). Undersøgelsens formål er at skaffe information om, centrale indholdsmæssige aspekter af humaniora: Hvilke emner forskes der i? Hvilke metoder benyttes der? Hvilke teorier lægges til grund? Hvilke nye tendenser er på vej?

Projektet skal i den forstand kortlægge, hvad der aktuelt kendetegner humaniora. Det vil indgå i en løbende debat om ”humanioras berettigelse”, som der er mange holdninger til.

Projektet er centreret på centret Humanomics, som pr. 1. januar har base på KU.

Aalborg søger ny rektor

AAUs rektor i otte år **Finn Kjærdsdam** fylder 70 og fratræder 30. april næste år.

Bestyrelsen for universitetet har allerede i april nedsat et ansættelsesudvalg, der skal være med til at vælge hans efterfølger. Det tæller seks medlemmer. Fire af dem repræsenterer ansatte og studerende, mens AAUs bestyrelsesformand, Lars Bonderup Bjørn, er formand.

Stillingsopslaget indeholder ikke en snæver jobbeskrivelse, men beskriver en kvalifikationsprofil, fx at vedkommende skal have en tung forskningsmæssig baggrund, være professor på internationalt niveau samt have ledelseserfaring.

Ved udpegningen står bestyrelsen i et dilemma, for bestyrelsen og rektor Kjærdsdam kørt en meget ekspansiv strategi, som har betydet, at økonomien løb løbsk og at der ikke bare skal konsolideres, men at der ligefrem skal trækkes noget tilbage. Det dominerende fakultet – teknat' – er således sat under administration, og der er ansættelsesstop på hele universitetet m.m.

Kjærdsdams prorektor **Inger Askehave** har for nylig fået sin ansættelse forlænget til 2016, angiveligt med henblik på at sikre kontinuiteten i en overgangsperiode med rektorskift. Det udelukker dog ikke hende fra at søge rektorjobbet.

Kjærdsdam stammer fra teknat-fakultetet, som er dominerende på AAU – såvel økonomisk som personalemæssigt. Og det ligger i den interne magtstruktur mellem fakulteterne, at en rektor igen vil blive rekrutteret herfra. Det vil de eksterne bestyrelsesmedlemmer – som er meget fokuseret på økonomi – formentlig foretrække. Mest nærliggende kandidat kunne således være **teknat-dekan Eskild Holm Nielsen**. Mod denne taler imidlertid, at han har været stærkt involveret i den ekspansive strategi, som førte til økonomisk kaos i en grad, så hans fakultet er sat under administration – og det vil bestyrelsen måske bedømme som diskvalificerende.

Næste på en potentiel kandidatliste kunne være **samf-dekan Hanne Kathrine Krogstrup** fra det studentertunge samf-fakultet, og hun er i øvrigt tidligere prorektor 2005-10. Den humanistiske dekan **Lone Dirckinck-Holmfeld** er usandsynlig rektor, for AAUs teknat-dominans vil modarbejde en humanistrektor.

Samlet er der således åbnet for ansøgere udefra. Og ansættelsesudvalget vil da også benytte et rekrutteringsbureau.

AAU: Økonomisk ekspansionskaos med ansættelsesstop

AAUs ledelse har ekspanderet vildt med store nyoptag, nye uddannelser og nyt københavner-campus. Men ekspansionen løb løbst, så blodrøde tal på bundlinjen førte til, at det store teknat-fakultet blev sat under administration. Og senest er der indført ansættelsesstop på hele universitetet.

På samf-fakultetet har det ført til drastisk krisemanagement. Fra dag til dag blev der indført ansættelsesstop, så de eksterne lektorer og undervisningsassistenter, som ikke havde fået et ansættelsesbrev d. 21. august, var pludselig ikke ansat i det semester, som de ellers var i gang med at planlægge undervisning til.

Og økonomien har blodrøde tal i en grad, så der kan ligge fyringer af det faste personale i luften. Kriterier for fyringer har allerede været luftet i det lokale samarbejdsudvalg. Problemet er, at fakultetet troede, at man var ved at nedbringe et underskud fra sidste år på 6 mio. Men pludselig dukkede der ekstraudgifter på 19 mio. op (heraf halvdelen til husleje på københavnercampus).

Det underskud er for stort til bestyrelsens krav om regnskabsbalance pr. 31.12, så fakultetet risikerer at blive sat under administration – og så mister man det fagligt-økonomiske spillerum, og betingelserne bliver værre for de ansatte.

AAU'-råd: Urimelig intern huslejemodel

Fakultetet er blevet bedt om at finde afværgeforanstaltninger og om-allokeringer. Som

en del heraf har samf's Akademiske Råd har protesteret over betingelserne til Bestyrelsen.

Huslejemodellen begunstiger nemlig sund- og teknat-fakulteterne. Klagen anfører, at samf' betaler en urimelig stor andel af de tværfakultære husleje-omkostninger. Samf' er med til at fællesbetale for de dyrere teknat-faciliteter, samtidig med at teknat-fagene begunstiges af den høje taxametertakst, mens samf' kun får den lave. Ifølge AAUs interne budgetmodel får fakulteterne det, de tjener (fx på taxametre). Men når huslejeudgifterne er betalt, så har samf' kun har 29.000 kr. tilbage til at drift og lærerløn, mens teknat' har 46000 kr., viser samf-rådets beregninger.

Samf' anfører samtidig, at huslejebelastningen kun vokser og forværres i 2014, fordi huslejen stiger med 25 pct. næste år – og den rammer altså samf' relativt hårdest

AAU-samf's Akademiske Råd anmoder derfor Bestyrelsen om at ændre på den interne fordelingsnøgle på huslejesiden: Universitetets interne model for fordeling af indtægter og omkostninger er "ikke konsistent". Fakulteterne 'får det, de tjener', men på omkostningssiden er der ikke en tilsvarende symmetri mellem forbrug og (husleje) omkostninger ...

FORSKERforum har forgæves søgt at få en status hos tillidsfolk på fakultetet.

Forskning og nyheder

ET FORSØG. Forskeres og journalisters samarbejde om forskningsformidling endte i fiasko: Ingen sam-artikler blev antaget i nyhedsmedierne.

Dansk forskning skal være bedre til at tiltrække sig offentlighedens interesse. Sådan har det lydt under de tre seneste videnskabsministre. Og universiteterne har oprustet kraftigt med informationsmedarbejdere og diverse tiltag til at gøre nyhedsmedierne interesserede i forskning og forskningsresultater.

Men kombinationen af forskning og nyhedsmedier er ikke nødvendigvis et lykkeligt og frugtbart ægteskab. Det er konklusionen af et projekt, som **lektor Charlotte Wien** fra Institut for Marketing og Management på SDU står bag sammen med kollegerne **Per Østergård** og **Judy Hermansen**.

Ti forskere og ti journalister samarbejdede parvis om at lave hver deres forskningsformidlende avisartikel. Resultatet – som endnu er upubliceret – af det samarbejde var langt fra nogen succes. Ikke en eneste af artiklerne havde kvalitet til at blive trykt i Fyens Stiftstidende, lød dommen fra avisens samfundsredaktør. Redaktørens indvendinger mod artiklerne var blandt andet, at de ikke levede op til nyhedskriterierne og at der blev blandet rundt på genrerne.

”Han var egentlig lidt ked af det, og han følte, at han ødelagde vores eksperiment. Men tvært imod gav han os indsigt i, hvad der nogle gange gør det svært for nyhedsjournalister at formidle forskning,” fortæller Wien, der p.t. forsker i forskningsformidling.

De journalistiske nyhedskriterier

- Aktualitet – noget, der er oppe i tiden.
- Væsentlighed – noget, der har grundlæggende betydning for mange menneskers vilkår.
- Identifikation – noget, som læseren kan finde sig selv i.
- Sensation – noget, der fascinerer eller chokerer.
- Konflikt – når sager eller personer er på kollisionskurs

Forskere bruges som kommentatorer

SDU-forskernes forsøg lå til dels i forlængelse af en anden undersøgelse, hun har lavet, der viste, at forskere ofte er i medierne, men som regel for at virke som ”eksperter”, der kommenterer og udtaler sig om dagsaktuelle begivenheder, og langt sjældnere for at udtale sig om egne forskningsresultater.

Men er det svært at lave journalistik om forskning? spurgte Charlotte Wien og iværksatte forsøget, hvor 10 nyhedsjournalister uden erfaring med forskningsformidling blev sat sammen med 10 forskere, der til gengæld ikke var særlig medievanter.

Opgaven var ganske simpel: Skriv en artikel om forskningen til Fyens Stiftstidende. De udvalgte var ikke-medievanter fra humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab, samt journalister, der ikke var vant til at dække forskning. Og så var det helt op til de umage par af forskere og journalister at afgøre, hvordan de ville gribe tingene an.

Journalistiske nyhedskriterier og kultursammenstød

Det kunne lyde som en forskningsformidlingsdrøm, der gik i opfyldelse. Men nej. Som sagt blev ingen af de 10 artikler så gode, at avisen kunne bruge dem. Faktisk blev der kun skrevet ni – det sidste par så sig simpelthen ikke i stand til at finde en måde at formidle forskningsemnet på.

Når Charlotte Wien skal forklare, hvad der gik galt, peger hun på de nyhedskriterier, journalistik normalt skrives ud fra. Her kom de forenede forsker- og journalistkræfter til kort.

”Det var meget vanskeligt at tilpasse forskning til de journalistiske nyhedskriterier. For eksempel identifikationskriteriet. Journalisten forsøger at finde en lokal vinkel på stoffet. Men forskning skal jo være international, og så er det svært,” forklarer Charlotte Wien.

Mange af de forskningsnyheder, der når frem til nyhedsmedierne, spiller på sensationskriteriet – det overraskende og forbløffende. Men det er langt fra al forskning, der kan puttes i den gryde.

”Når journalisterne graver efter det, så bakker forskerne. Meget forskning handler ikke om at skabe sensation, men om at se

Journalister vil have sensationer, men meget forskning går ud på at dække den virkelige verden.

mønstre i hverdagen. Meget forskning går i virkeligheden ud på at afdramatisere,” siger Charlotte Wien og konstaterer, at de journalistiske nyhedskriterier derfor kan komme til at modarbejde forskningsformidling i nyhedsmedierne.

Den personlige vinkel og blufærdige forskere

En anden måde at få læserne til at identificere sig med historien er at give den et personligt perspektiv – skrive den personlige historie om forskerens begejstring for sine resultater. Det var heller ikke nemt.

”Forskerne bliver lidt sky, når man vil trække deres person frem. Der var særligt én artikel, som jeg kommer til at tænke på. Journalisten prøvede desperat alt, hvad hun kan af journalistiske greb og kæmper for at gøre forskeren menneskelig og personlig, men forskeren stritter imod med arme og ben. For ham var det var næsten blufærdighedskrænkende,” siger Charlotte Wien.

Forskeren: Forskning er ikke overskrifter

En af forskerne, der medvirkede i forsøget, var **adjunkt Martin Hannibal** fra Institut for Marketing og Management. Hans forskningsprojekt handler om de barrierer, forskere

i ulykkeligt ægteskab

medier

på at afdramatisere, derfor hænger forskning og nyheder ofte dårligt sammen, konstaterer lektor Charlotte Wien på baggrund af en undersøgelse, hun har lavet.

oplever i forhold til at blive iværksættere. Og han erkender som Charlotte Wien, at det er der ikke meget sensation i.

”Det er tit sådan med forskning, at der ikke er en storladet effekt. Vi går efter nogle små forbedringer og bidrag til en igangværende behandling af et emne. Journalister går efter noget dagsaktuelt og noget, der kan skabe overskrifter,” siger Martin Hannibal, der i øvrigt selv har undervist på SDU’s journalistuddannelse i sociologi.

Hans forskningsprojekt er da heller ikke noget, der får folk til at tabe næse og mund, når han fortæller om det: ”Jeg kan godt se, når jeg fortæller det til min mor eller andre mennesker – de nikker anerkendende. Men det er jo ikke de vises sten, jeg har fundet. Det retter sig mod forskere, så det er sjældent, jeg kan gøre det relevant for den almindelige mand. Men derfor kan det jo godt være interessant at læse om, hvad jeg laver. Nogle kan måske have gavn af det,” siger han.

Journalisten: 'Ny forskning viser ...

Journalisten, der skulle formidle adjunkt Hannibals projekt, var **Magnus Harald Haslebo**. Han synes – i lighed med adjunkten – heller ikke, at historien lå lige til højrebenet.

”Jeg synes, at jeg havde en svær opgave.

Det, der især gør sig godt i nyhedsartikler, er hård, faktabaseret forskning: *'ny forskning viser ...'* Eller også skal det være noget, der har relevans for folks hverdag. Men her er et projekt, der i første række kun har relevans for de forskere, der ønsker at bryde ud af universitetet. Det er sværere at gøre interessant for en omnibusavis,” fortæller Magnus Harald Haslebo.

Han oplevede en god dialog med forskeren Martin Hannibal, og de var enige om den udfordring, der lå. Og for journalist Haslebo kom det ikke overraskende, at artiklen blev afvist.

”Jeg var ikke tilfreds med resultatet og havde på fornemmelsen, at den ikke ville blive godtaget. Jeg ville gerne have nået mere og gjort andre ting. Jeg var gerne begyndt med nogle, der kunne opstille et konkret problem, for eksempel at alt for få forskere lykkes som iværksættere,” fortæller han.

Journalisten: Afvent aktuel anledning

Journalisten foreslår som alternativ til at indlevere den omhandlede artikel uden aktuel anledning, at forskerens projekt var blevet i skuffen til et tidspunkt, hvor hans forskningsområde omkring forskning og iværksætteri var blevet sat på dagsordenen og var aktuelt i medierne.

”Der kunne forskere eller måske en presseafdeling selv være proaktive; tage kontakt til journalister og fortælle, hvilke forskere der kan indgå som eksperter. Hvis en journalist skriver, at innovation kører ad helvedes til, så skriv til journalisten og fortæl: Vi har lige lavet et projekt, der viser det og det,” siger Magnus Harald Haslebo.

Afvist som artikel – antaget som kronik

Selvom Hannibals og Haslebos fælles artikel ikke blev nogen succes, så blev adjunkt Martin Hannibals forskningsprojekt faktisk siden omtalt i Fyens Stiftstidende, nemlig som en kronik med ham som forfatter. Den byggede på en videnskabelig artikel, Hannibal havde skrevet, som en informationsmedarbejder fra SDU skrev om.

”Hun skrev til mig, om jeg havde noget til en kronik. Jeg havde så en artikel til et videnskabeligt tidsskrift, som hun læste

igennem og omskrev, efter vi havde talt lidt om den. Hun gjorde egentlig det samme som Magnus,” fortæller adjunkten.

Han erklærer dog samtidig, at det ikke er en personlig målsætning for ham at få omtale af sin forskning i massemedierne. For ham er det langt vigtigere at blive bemærket i de videnskabelige kredse, han selv tilhører.

Redaktøren: Forskningsformidling kræver indsigt hos journalisten

Peter Rasmussen var redaktøren på Fyns Stiftstidende, der som ”dommer” forkastede samtlige af artiklerne fra Charlotte Wiens forsøg. Han forventede for så vidt ikke store, sensationelle forskningsnyheder, men god, populær videnskabsformidling, der kunne give de fynske læsere nogle spændende beretninger om, hvad der foregår på deres regionale universitet.

”Vores indgang er, at der foregår en masse på universitetet, som vi gerne vil åbne ind til.

Artiklerne behøvede ikke at have en nyhedskrog. Hvis vi havde brugt nogle af dem, havde vi lagt dem på to sider i søndagsavisen og kaldt serien for eksempel 'Forskning i Odense'. Det skulle være noget, der kunne underholde og gøre folk klogere,” forklarer Peter Rasmussen.

Problemet var såmænd ikke, at forskningsprojekterne var uspændende. I stedet peger Peter Rasmussen på journalisterne. Han syntes simpelthen ikke, de var dygtige nok til at formidle emnerne: ”Artiklerne gav ikke noget, man ikke kunne google sig frem til på to minutter. Jeg savnede fakta og det, at man kommer niveauet længere end bare det at tale med en person, der ved noget om det her. Der var for meget snik-snik,” siger han.

Redaktørens konklusion er, at forskningsformidling er en svær disciplin, som kræver mere erfaring og indsigt fra journalistens side, end man umiddelbart tror: ”Det er en opgave, vi har kæmpet med på vores samfundsredaktion. Vi ville gerne have sådan noget i søndagsavisen. Men det bliver ikke rigtig godt – vi er ikke gode til det. Det er rigtig svært at lave underholdende. Selv trænede journalister har de samme problemer.”

lah

Galatea3: Selvtilfreds afrapportering

At de deltagende forskere selv synes, de har lavet noget fornuftigt, kan man ikke lære meget af, mener skeptiker om rapport

6 år og 5 måneder efter at Vædderen lagde til ved Langelinje som afslutning på forsknings-ekspeditionen Galathea 3, er rapporten om udbyttet af det store projekt offentliggjort. Og – ikke underligt – er der rigtig mange af de deltagende forskere, som mener, at de har haft stort udbytte af toget.

I rapporten findes en række opgørelser omkring de forskningsprojekter, der blev udført i forbindelse med Galathea 3. De bygger først og fremmest på et spørgeskema, sendt ud til lederne af forskningsprojekterne. Svarene fortæller om en masse relevant og banebrydende forskning. For eksempel opgør en tabel, hvor mange af projektlederne, der mener, at deres forskningsprojekter har ført til styrket forskningsindsigt på det relevante fagområde.

Skeptiker: Forudsigelige svar

At forskerne er glade for deres deltagelse, er selvfølgelig rigtig godt. Det er bare ikke en oplysning, man kan bruge til så meget, mener seniorforsker ved DTU **Jens Olaf Pepke Pedersen**.

”Hvis du spørger en forsker, som har haft ansvar for projekt, så vil de fleste sige, at det har ført til ny indsigt. Næsten ingen forskere vil ikke synes, det er interessant, hvad de går og laver. Det kan være et udmærket element i en evaluering, at man stiller spørgsmålet. Men at sende de spørgsmål ud til projektlederne selv – det får man ikke så meget ud af,” konstaterer seniorforskeren.

Han var på forhånd skeptisk over for den måde, undersøgelsen blev foretaget på. Og den endelige rapport lever da heller ikke op til, hvad man bør forvente: ”Ingen tvivl om, at der er kommet forskning af god kvalitet ud af det. Men jeg savner en form for vurdering: Fik man det, man havde regnet med, i forhold til de mange penge, det har kostet? Der tror jeg, man er nødt til at have nogen udefra, der kan opgøre det. Der er det ikke nok at spørge forskerne selv, om deres projekter forløber fornuftigt. Man må gøre for eksempel som Grundforskningsfonden, der har eksperter til at vurdere, om det har været en fornuftig brug af forskningsmidlerne.”

Optimale faciliteter til prisen?

Et punkt, hvor Pepke Pedersen selv tvivler, er spørgsmålet om, hvorvidt forskerne fik de optimale faciliteter i forhold til prisen.

”Fra starten tænkte jeg, at det er svært at se, om Galathea 3 kunne gøre en forskel. Man kan

ikke konkurrere med de specialiserede projekter og forskningskibe, der i forvejen sejler rundt. Så var formålet kun at lave forskning, så var det nok billigere med en flybillet. Situationen har været omvendt. Normalt har man et forskningsmæssigt problem, og så finder man ud af hvilken forskningsmetode og hvilket skibe, man vil bruge. Her havde man et skib, og så fandt man forskning til det,” siger han.

“ Mens nogle projektledere således fremhæver Galathea 3-ekspeditionens positive betydning, trækker andre projektledere negative vurderinger af ekspeditionen frem. Kritikken af Galathea-ekspeditionen omhandler forskellige sider af tilrettelæggelsen og gennemførelsen af ekspeditionen, hvor nogle forskningsprojekter følte sig klemt. I den forbindelse problematiseres bredden i de deltagende forskningsprojekter, og det anføres, at det ville have været mere effektivt at målrette ekspeditionen og fx gennemføre konventionelle togter.

**Projektleder
(i kvalitativ kommentar)**

Enkelte passager i rapportens kvalitative kommentarer antyder kritik (rapportens kap. 4.7). Her nævnes fx – som Pepke Pedersen også peger på – at det havde været mere hensigtsmæssigt at benytte sig af specialiserede togter. I et andet afsnit nævnes også en problemstilling, som tidligere er blevet rejst i FORSKERforum, nemlig at der var problemer med at få finansieret den endelige bearbejdning af dataindsamlingen.

Sander lovede evaluering

Med afrapporteringen om Galathea 3 følger videnskabsministeren op på et politisk ønske, som Jesper Langballe og siden Jens Kristian Thuesen Dahl (Dansk Folkeparti) har fremsat. Men minister Østergaard lever faktisk ikke op til det, som forgænger Helge Sander lovede.

Minister Sander i 2009: ”Jeg er meget enig med spørgeren i, at vi skal evaluere det forskningsmæssige udbytte af Galathea-3-ekspeditionen. Det skylder vi ikke bare skatteborgerne, men også de mange private bidragydere, som gjorde deres til, at projektet blev realiseret.” (Folketings svar). Sander tilføjede dog, at en evaluering ikke ville give mening før efter 5 år.

Men **minister Østergaard** ville ikke evaluere i november 2012, da Thulesen Dahl i november 2012 fulgte op. Han ville nøjes med en afrapportering – ikke en evaluering.

Politiker: Reklameshow for naturvidenskaberne?

DF-politikeren Jens Henrik Thuesen Dahl mener på linje med Pepke Pedersen, at formålet med en evaluering må være, at bevilningsgivere og forskerverdenen lærer noget og bliver klogere på, hvordan man bruger forskningsmidler bedst muligt.

”Mit udgangspunkt var netop at det var et kæmpe projekt, og hvad kom der ud af det? Man kan jo godt tælle publikationerne, og det siger så noget om mængderne. Men den reelle vurdering af, hvad man fik for pengene – lidt som Rigsrevisionen ville gøre – ville da være rimeligt,” siger Thulesen Dahl.

Han mistænker ministeren for at ville undgå, at en uafhængig evaluering risikerede at være meget kritisk:

”Min mistanke er, at man – allerede da min partifælle Langballe spurgte – godt vidste, at det kvalitative, der kom ud af at sende et skib afsted, er begrænset. Hvor de tidligere Galathea-ekspeditioner gav god mening, så var der her mere tale om et reklameshow for det naturvidenskabelige område,” siger Thuesen Dahl. ”Hvis reklameshow faktisk var et centralt formål, så er det jo også noget, vi skal evaluere: Har vi nået det mål?”

DF-politikeren vil nu stille opfølgende spørgsmål til uni-ministerens, bl.a. om hvorvidt Galathea3 lykkedes med at promovere naturvidenskab.

lah

Hvad koster Frue Plads?

KU's ansøgning om 'selveje' endt i ministerielt udvalg. Hvad tre udvalg om sagen lavede sidste år, fortæber sig

Minister Morten Østergaard og hans embedsmænd var over et halvt år om at besvare KU-bestyrelsens anmodning om "selveje" til de bygninger, som universitetet bruger.

Men i midten af september kom der så et svar: Selveje er en kompliceret sag, fordi der ikke er fortilfælde, og fordi bygningsmassen er svær at prissætte, hvis modellen skal leve op til "statslig udgiftsneutralitet", svarer **uni-minister Morten Østergaard**. Nu skal de involverede statspartier – Bygningsstyrelsen, Finansministeriet og Uddannelsesministeriet – lige konferere, og når et udredningsarbejde er afsluttet, vil KU få en tilbagemelding medio 2014.

Ministerens henholdende svar kommer efter, at der faktisk var nedsat tre arbejdsgrupper om sagen sidste år, men de er tilsyneladende nedlagt – og FORSKERforum kan ikke få oplyst, hvad de lavede...

En syltekrukke?

KU undrer sig over, at svaret skulle tage et halvt år:

"KU spurgte i februar, og når svaret så kommer nu, kan det jo ikke kaldes hurtigt. Og det er så lidt skuffende, at ministeren ikke er mere konkret i tilbagemeldingen. Problematikken har været kendt i 7-8-9 år, så det kunne være bedre forberedt. Der har også været nedsat nogle arbejdsgrupper sidste år om sagen – som vistnok blev nedlagt igen, men de må da have udredt, hvad der var problemet", spørger **KU's uni-direktør Jørgen Honoré**.

Ministerens svar og den nye

udredningsgruppe ligner en syltekrukke?

"Syltekrukke er ikke mit ord. Nu ser KU frem til udredningsarbejdet, og vi håber så, at en model kan godkendes og træde i kraft fra 1. jan. 2015".

KU's særlige problem med SEA

DTU og CBS har i dag "selveje". Mens KU er fanget i SEA-ordningen, så har andre uni'er fundet en smutvej udenom Bygningsstyrelsen ved at leje sig ind hos private. RUC har lejemaal lige udenfor Marbjerg-campus. Og AaU's Københavercampus er lokaliseret hos en privat udlejer (Nokia-bygningen).

Men KU og andre er underlagt den såkaldte SEA-ordning, hvor staten ejer bygningerne og udlejer til KU. Værst er ordningen for KU.

SEA (Statens Ejendoms Administration) styrer bygningerne (herunder vedligeholdelse), og selskabet fastsætter lejen. Den binding bad KU's bestyrelse om at blive frigjort fra d. 28. februar, men et halvt år efter har ministeriet ikke svaret. Anmodningen er slyttet, og nu har bestyrelsen mistet tålmodigheden og meldt historien ud i pressen (BERLINGSKE).

KU-bestyrelsen anmodede om selveje, og det gælder i praksis Nørregade-forvaltningen, KUA, Nørre Fælled og Frederiksberg (eks-KVL). Bestyrelsen mener *for det første*, at SEA-ordningen er alt for dyr, idet der er tale om en skjult stats-byggeskat, for lejen er ikke reguleret af det frie marked, men ofte 20 procent højere end det frie lejemarked. Og det er en stor post, for KU bruger hvert år i

alt 1,7 mia. kr. på bygninger, og det er mere end hver femte krone i budgettet. Hvis KU overgik til at leje til markedspriser, kunne KU spare et trecifret millionbeløb årligt.

Og den besparelse kunne *for det andet* gå til renovering af bygninger, for bygningsforfald er et presserende problem. I SEA-ordningen – hvor KU's bygninger udgør en femtedel – er der ikke indregnet nok penge til vedligeholdelse. Og på KU mangler bygningerne to mia. kr. for at komme i acceptabel stand, skønner KU's bestyrelse, som støtter sig på grelle tilsynsrapporter fra Statens Byggetilsyn.

Værdiansættelse af Frue Plads

Når ministerierne kalder værdiansættelse af KU-bygninger vanskelige, handler det om at finde en balance mellem, hvad staten skal tjene, og hvor meget KU skal gældsætte sig/kunne belåne. Men henvisningen kan også handle om, at Finansministeriet er bange for, at staten mister grebet i konjunkturstyring af offentligt byggeri, hvis KU får selveje og selvdisponering til en stor bygningsmasse.

Værdiansættelserne – med statslig udgiftsneutralitet – er imidlertid ikke så svære, ifølge KU-direktør Honoré: "Det er jo bare at vælge en model: Den offentlige ejendomsvurdering, SEA-vurderingen eller noget helt tredje? SEA-værdiansættelsen vil fx kunne suppleres med tilstandsvurderinger, så bygningerne kan nedskrives med renoveringsværdien, hvis bygningerne ikke er vedligeholdt ...".

Penkowa vidner mod Klarlund

Klarlund var slet direkte indblandet i Penkows dataudvælgelse

– nogle gange tilmed 'enerådigt', siger Penkowa

Uredelighedssagen mod den højprofilerede professor og helsejournalist Bente Klarlund er nu tilføjet et barokt aspekt. Den fupdomte hjernelæge Milena Penkowa inddrages nemlig som sandhedsvidne mod Bente Klarlund.

Penkowa bekræfter nemlig, at Klarlund faktisk agerede som forskningsleder og som ledende seniorforfatter – ja Penkowa påstår tilmed, at Klarlund "enerådigt" udvalgte forskningsmateriale.

Det fremgår af seneste runde hørings svar i sagen Henrik Galbo vs. Bente Klarlund. Professor Galbo har nemlig direkte spurgt Penkowa om graden af Klarlunds involvering i den samforskning og –publicering, som Klarlund og Penkowa havde sammen (i mail fra september, se ovenstående ill.). Medansvaret er et kontroversielt aspekt, hvor Klarlund dømmes for at have handlet "groft uagtsomt" for ikke at tjekke Penkows fusk-bidrag.

Og klager Galbo vedlægger mailkorrespondance i sin bevisførelse for, at man ikke kan udelukke, at Klarlund deltog aktivt i Penkows svindel: "Lige gyldigt om Klarlund i forbindelse med svindlen blot udviste utrolig faglig inkompetence eller var aktivt medvirkende eller passivt accepterende, har hun imidlertid et ansvar for det forfalskede produkt".

Penkows troværdighed som vidne

Klarlund står til at blive UVVU-dømt for som "ledende seniorforfatter" at have et særligt ansvar. Mens Klarlund afviser på det bestemteste, at hun kan have medansvar for, hvad der er foregået i Penkows laboratorium, så siger Penkowa nu, at Klarlund havde fingrene langt nede i den konkrete forskning.

Mail-korrespondancen gør det ikke nemmere for UVVU, som nu pludselig skal motivforske og vidnevurdere hvilken troværdighed, Penkowa skal tillægges? Umiddelbart er det nærliggende at mistænke Penkowa – som hårdnakket afviser anklager om fusk

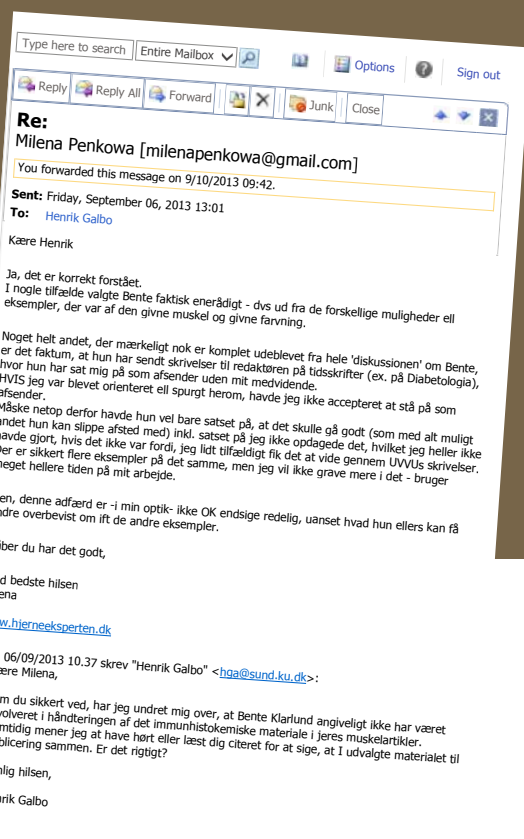
– for at ville inddrage Klarlund som medansvarlig og medskyldig og medvider, for det letter presset på Penkowa.

Galbo: Klarlunds mange jern ingen undskyldning

Professor Galbo kalder i sin dublik Klarlunds redegørelse for "mange ord og glatte vendinger som forventeligt at tilsigte at forplumre og bagatellisere". Galbo argumenterer for "den ledende forfatters" særlige rolle og ansvar.

Og Galbo harcellerer over, at Klarlunds advokat prøver at konvertere "grov uagtsomhed" til "simpel uagtsomhed", hvilket er "manglende, bevidst, ubevidst forståelse af sagens medicinske substans, herunder den medicinske videnskabelige proces. Jeg mener således omvendt, at den relevante sondring er mellem 'grov uagtsomhed' og 'forsæt', samt at den foreløbige afgørelse er alt for mild".

Og så runder professor Galbo af med at konstatere, at den højprofilerede Klarlund fanges på, at hun har gang i og blander sig i mere, end nogen kan overkomme, og at dette ikke bare kan dækkes ind under begrebet 'tillid' til kolleger: "Det er en bekvem og ansvarsforflygtigende holdning, når man har så mange jern i ilden, inklusive hverv som brevkasse-redaktør og alment oplysende forfatter (20.9 udgiver hun fx ifølge Politiken en bog med den bredtfaavnende titel 'Alt om sundhed' ..."

Kammerateri

Klarlund-klagen tegner konturer af fløjkrige i det medicinske forskermiljø, hvor personlige og faglige stridigheder ikke kan skilles ad, lød FORSKERforums miljøbeskrivelse af Klarlund-sagens giftige baggrund.

Klarlund-klager Henrik Galbo tilføjer et par ekstra brikker.

Galbo fortæller, at før han sendte sin første klage over Klarlund ind, orienterede han professor og formand for sund-forskningsrådet Niels Borregaard (som jo har blandet sig i Klarlund-klagen via offentlig sympatierklæring for hende). Men Borregaards reaktion dengang på Galbos orientering afslører, at der var og er kammerateri og gensidige tjenester i spil: Borregaard havde nemlig planer om at trække sig før tid som formand for professorsammenslutningen på Rigshospitalet, og han foreslog såmænd Klarlund som sin afløser (i mødeindkaldelse). Men det gik Galbo altså ind til Borregaard og frarådede, med henvisning til, at Klarlund kunne blive medinddraget i den verserende Penkowa-sag, og det ville ikke være godt for Rigshospitalets renommé. Men Borregaard svarede, at det var for sent at finde en anden kandidat.

I historiens lys tolker Galbo dette som, at Klarlund og Borregaard var og er forbundne – og underforstået at Borregaard diskvalificerer sig selv i den verserende sag.

Politianmeld Nyborgs løgne ...

'Nyborg lyver eller vildleder eller manipulerer'. Klagerne skærper retorikken

Klagerne over Helmuth Nyborg har mistet tålmodigheden med UVVU: Nu må I altså skære igennem og færdigbehandle sagen. Det er jeres pligt at undersøge Nyborgs fusk til bunds; det kan ikke være meningen, at vi klager skal lave jeres arbejde ...

Sådan lyder underteksten i den dublik, som Nyborg-klagerne har afleveret til UVVU efter Nyborgs seneste forsvarsskrift. Kommentaren er alt andet end juridisk kancellisprog – den er helt fri for akademiske omskrivninger. Klagerne skærper retorikken. Der står simpelthen lige ud, at Nyborg er en stor løgnhals: "Når man således gennemfører det besværlige og kedelige arbejde, det er at kontrollere Nyborgs udsagn, konstaterer man hver gang, at han lyver eller vildleder eller manipulerer ..."

Klagerne mener faktisk, at Nyborg er så stor en løgnhals, at UVVU ud over at dømme ham også burde sørge for, at Nyborg anmeldes til politiet for efter straffelovens §163 at have afgivet urigtige erklæringer til en offentlig myndighed: "Graden af usandfærdighed i Nyborgs høringssvar er af et sådant omfang, at det bør påtales eller retsforfølges ..."

Klagerne: Eksempler og beviser på nye løgne

I en 18 sider lang redegørelse – som supplerer en tidligere på 48 sider – gennemgår klagerne "Nyborgs fantasifulde bortforklaringer", der søger "at forskyde fokus og skabe forvirring".

Klagerne søger således at efterspore en faktor på 9,6, som indgår centralt i Nyborgs artikel, og som Nyborg hævder stammer fra FN-data. Klagerne kan imidlertid – trods ihærdig eftersøgning og XLark-gennemregninger – ikke lokalisere 9,6-oprindelsen. De konstaterer, at tallet 9,6 kun kan forstås som Nyborgs efterrationalisering og bagudregning: Det er "et fuldstændig meningsløst gennemsnit af nogle helt tilfældige tabelværdier fra en gammel FN-rapport, som tilfældigvis giver noget i nærheden af 9,6 ..." og som Nyborg har den frækhed at kalde "official UN statistics".

Klagerne griber også Nyborg i at henvise til, at han ikke kan fremlægge data, for de findes ikke (længere) på nettet. Men klagerne lurer Nyborg ved faktisk at opspore dokumentet (via den historiske søgemaskine web.archive.org), men dokumentet indeholder

ikke det indhold og den dokumentation, som Nyborg hævder: "Endnu en manipulerende usandhed, Nyborg ryster ud af ærmet i sidste øjeblik, i det håb, at ingen tjekker ham, og med den formodning, at UKSF / UVVU ikke kan gennemskue det", konstaterer klagerne og konkluderer principielt: "At henvise til et påstået ikke-eksisterende dokument på Internet er naturligvis ikke en gyldig videnskabelig reference endsige dokumentation for noget som helst. Påstanden kan ligeså godt være frit opfundet, og det er den også".

“ Påstanden kan ligeså godt være frit opfundet, og det er den også ”
Klagerne

Klagerne påpeger også, at Nyborgs påstand om, at han først kendte og benyttede sin "ghoststatistiker" Ebbe Vig i 2009, er usand, for deres relation startede i 2005. Og så påviser de igennem Nyborgs amatøragtige henvisninger til statistiske data og metoder, at det er Ebbe som er den faktiske bagmand og unavngivne "ghostwriter" bag Nyborgs data og metodik. Nyborg har altså benyttet sig af en ghostwriter bag data og metodik, og han har således plagieret, hvilket UVVU i den foreløbige indstilling ikke dømmer Nyborg for (angiveligt fordi det ikke kan bevises).

Krav: UVVUs mindretal må trække bagatellisering

UVVU's foreløbige afgørelse afslørede, at der er intern uenighed i UVVU om uredelighedskriterier. Mens flertallet mener, at Nyborg har begået alvorlig uredelighed ved "uretmæssig angivelse af forfatterskab" (ghostforfatterskab), så vil et mindretal (ubegrundet) ikke kalde det "uredelighed". Mindretallet har ikke begrundet dissensen.

Mindretallet vil heller ikke kalde det uredelighed og grov uagtsomhed, at Nyborgs FN-kilde ikke kan identificeres. Det bagatelliserer mindretallet som blot en "mangelfuld reference".

Men klagerne driller nu mindretallet, når de siger, at Nyborg er for dum eller for stædig til at gribe mindretallets "bortforklaring" om "mangelfuld reference", idet Nyborg fastholder, at der er en reference – som klagerne

imidlertid beviser er fiktive og umulige at efterspore.

Og når kilden er usporbar, kan mindretallet vel ikke fastholde, at kilden blot er mangelfuld, lyder det inkvisitorisk fra klagerne. Mindretallets dissens må således bortfalde...

Klagerne til UVVU: Tag nu ansvar

Klagerne har mistet tålmodigheden med UVVU: "Vi forlanger, at UVVU nu tager det fulde faglige og videnskabelige ansvar, udbedrer de alvorlige fejl i den foreløbige redegørelse fra 14.juli ..., inddrager den fagkyndige ekspert, anerkender dennes svar i sin helhed og kender Nyborg skyldig i alle fire tilfælde af uredelighed".

Endelig kræver klagerne, at den eksterne demografiekspert, professor Lisbeth B. Knudsen, tages alvorligt af udvalget: "Vi ønsker ikke igen at tage hverken ansvar for arbejdsbyrde eller for at afmontere Nyborgs fagligt ukvalificerede og vildledende nonsens. Vi forventer, at den faglige ekspert har fået mulighed for at orientere sig fuldt ud i sagens akter".

jø

Nyborg: Klagerne personforfølgelse

Helmuth Nyborg mener, at UVVU simpelthen burde have afvist at behandle klagen mod ham, fordi klagerne "mangelfulde faglige kvalifikationer" simpelthen burde være diskvalificerende. UVVU burde derfor fremover etablere "mindstekrav" til klagerne habilitet for at antage og realitetsbehandle klager.

Klagerne er uden nogen erfaring inden for et bestemt fagområde, og alligevel skyder de med spredheagl mod en kollega. Ved at behandle sagen har UVVU gjort sig til "et nyttigt instrument i en mangeårig politiseret kollegial forfølgelse", siger Nyborg, der her og tidligere klart markerer, at han er udsat for en venstreorienteret konspiration.

Sådan lyder det i Nyborgs udgangs-dublik til den sidste runde af høringssvar (14. august), hvor han i øvrigt sagligt gengter sine tidligere forsvarsskrifter.

Juraprofessor: Kildemang

Videnskabelig uagtsomhed skal afhandles i forskersamfundet, og snyd hører under bedragerilovgivningen – ikke under bogholderi i uredelighedsudvalg, mener juraprofessor Peter Pagh

Stridigheder om god og dårlig videnskab, som UVVU sættes til at afgøre, er videnskabelige diskussioner, vurderinger og kollegiale afgørelser, som hører til i artikler og i fagkredse – det er ikke noget, som et statsligt uredelighedsudvalg skal blandes ind i. Der skal være meget liberale rammer for, hvad der er videnskab.

Det mener **jura-professor Peter Pagh** fra KU. Hans kontante synspunkt er, at UVVU ubetinget bør nedlægges. Hele tanken omkring et udvalg, der definerer videnskabelig uredelighed, er i hans øjne lige så skadelig, som den er i strid med videnskabens væsen og formål.

Hans provokerende kommentar relaterer sig til de kontroversielle sager mod henholdsvis Bente Klarlund og Helmuth Nyborg. I begge sager skaber afgørelserne utilfredshed fra parterne, og reaktionerne kommer blandt

andet til udtryk gennem kritik af UVVU for inkonsekvens, manglende habilitet og dårlig jura.

Eksakte videnskaber? Sikke noget vrøvl. Det begreb bruger man kun på humaniora!

Jura-professor Peter Pagh

”Jeg synes ikke, det er fornuftigt, at man forsøger at løse videnskabelige teoretiske uenigheder ved, at man har et organ, der laver en supplerende norm for rigtigt og forkert. Videnskabens verden er per definition at være uenig. Forskning er det sted, man anfægter eksisterende antagelser. Alt er undergivet den grundlæggende forestilling, at man vil tilføje noget nyt. Og er det vilkåret, at folk efter bedste evne må prøve at bidrage – med mindre man mener, der findes en endelig sandhed for enden af vejen,” forklarer Peter Pagh.

Pagh: UVVU et retsligt misfoster

Han mener med andre ord, at de stridigheder om god og dårlig videnskab, som UVVU sættes til at afgøre, er videnskabelige diskussioner, som hører til i artikler og andre relevante debatfora.

”Ser man på diskussioner i videnskabelige skrifter, så handler de jo også om, at den ene eller anden har overset noget, og burde have gjort noget helt andet. Det er en helt klassisk diskussion. Folk, der har skrevet en disputats, vil efter nogle år blive korrigeret af andre. Men betyder det, at den første, der skrev det, var ligegyldig? Forskningens verden er ikke et sted, man bare klapper hinanden på skuldrene, der kan man godt bruge grovfilen.”

Peter Pagh fremsatte sine kritiske vurderinger af UVVU's praksis i sagen mod Bente Klarlund. I INFORMATION kaldte han UVVU ”et retsligt misfoster” (2. sept.).

Nyborgs manglende kilde er ikke ’uvederhæftighed’

Men hvad er så professorens vurdering af UVVU's foreløbige udkast til afgørelse i Helmuth Nyborg-sagen, hvor det

afsløres, at der er intern uenighed i UVVU om uredelighedskriterier?

Mens flertallet mener, at Nyborg har begået alvorlig uredelighed ved ”uretmæssig angivelse af forfatterskab” (ghostforfatterskab), så vil et mindretal på to (ubegrundet) ikke kalde det ”uredelighed”. Mindretallet vil heller ikke kalde det uredelighed og grov uagtsomhed, at Nyborgs FN-kilde ikke kan identificeres. Det bagatelliserer mindretallet som blot en ”mangelfuld reference”.

Professor Pagh har ikke sat sig nærmere ind i sagen, men vil dog godt forholde sig overordnet til det princip, som Nyborg erklæres uredelig på – nemlig en manglende kildeangivelse på data.

”Hvis folk har oplyst noget uden at anføre kilde, så er det formentlig fordi, der ikke findes en kilde. Det er ikke uvederhæftighed. Men man kan kritisere artiklen og sige, at udsagnet ikke underbygges af empiriske data.”

Regler bringer ikke videnskab fremad

Men en manglende kilde kan jo dække over frit opfundne data – altså decideret snyd?

”Hvis man opfinder data, som er uvederhæftige, så må det høre under bedragerilovgivningen. Hvorfor skulle der gælde andre regler for videnskab, end der gør på andre områder?,” lyder Pagh's modspørgsmål.

Men vil bedragerilovgivningen kunne fange videnskabelig svindel?

”Hvis der findes et berigelsesforsæt, så kan den i hvert fald.”

Bør der ikke være regler for god videnskabelig praksis?

”Det kan sagtens være relevant at opstille regler på fagområdet. Men jeg er ikke sikker på, at det bringer videnskab fremad. Det gør eftertænsksomhed og diskussion, nysgerrighed og søgen”.

UVVU beskytter middelmådigheden

Er din kritik udtryk for forskellige videnskabsparadigmer på henholdsvis samfundsvidenskaberne og de eksakte videnskaber?

”Eksakte videnskaber? Sikke noget vrøvl. Det begreb bruger man kun på humaniora! Men jeg anfægter grundlæggende, at hele

UVVU-splid: Empirister kontra liberalister?

UVVU's foreløbige udspil til Nyborg-udtalelse afslørede en bemærkelsesværdig uenighed i udvalget. Mens flertallet mener, at Nyborg har begået alvorlig uredelighed ved ”uretmæssig angivelse af forfatterskab” (ghostforfatterskab), så vil et mindretal på to samfundsvidenskabsfolk frikende Nyborg for ”uredelighed”. Mindretallet vil heller ikke kalde det uredelighed og grov uagtsomhed, at Nyborgs FN-kilde ikke kan identificeres; det er blot en ”mangelfuld reference”.

FORSKERforum har forgæves søgt at få de to i samf-mindretallet til at begrunde deres liberale dissens, som for naturvidenskabsfolk og empirister fremstår uforklarlig. FORSKERforum søger derfor her at opspore forklaringer i nogle af de samfundsvidenskabs-miljøer, som tidligere har luftet liberale synspunkter på UVVU og uredelighed.

gel er ikke uvederhæftighed

(Foto: Pafoto)

UVVU-konstruktionen er brugbar. Jeg bestrider ikke det juridiske. De kan træffe beslutninger efter lovens bogstav. Men er det hensigtsmæssigt? Nej. Ikke for samfundsvidenskaberne ... men heller ikke for naturvidenskaberne,” siger Peter Pagh.

Den ’dydens smalle sti’, som UVVU i Pagh’s øjne er sat til at bevogte, er i realiteten begrænsende for den videnskabelige kreativitet, mener han.

”Det er jo spørgsmålet, hvem man satser på. Er det de store opdagelser, der går længe imellem? Eller satser man på at beskytte midelmådigheden? Man siger jo, at de største landvindinger er resultatet af en gennemarbejdet fejltagelse. Og hvad er så UVVU’s bidrag til dette? At lege bogholder,” siger Peter Pagh.

Nyborgklager: Pagh’s synspunkt er pinligt og postmoderne

Lektor Morten Kjeldgaard fra AU’s Institut for Molekylær Biologi og Genetik er en af

de tre klager over Nyborg, og han mener, at Pagh ikke aner, hvad han taler om. Og det er pinligt:

”Professor Pagh har tydeligvis ikke læst UVVU’s bekendtgørelse. Pagh påstår, at UVVU er sat til at afgøre, hvad der er god eller dårlig videnskab. Men af §3 fremgår, at udvalgene ikke kan ’*behandle sager, der vedrører videnskabelige teories holdbarhed eller sandhed eller sager, der vedrører forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt*’”. Det står sort på hvidt”.

Pagh behandler ”uredelighedsbegrebet” med et postmodernistisk syn på videnskab; alt gøres lige gyldigt, når Pagh ikke vil anerkende, at UVVU udtrykkeligt skal vurdere forfalskning, fabrikering, plagiering m.m. (jf. bekendtgørelsen). Det gør Pagh’s tilgang til Nyborg’s forsyndelser helt skæv:

”Her er altså ikke tale om ’uenigheder’ eller ’kasten med smuds’, men om regulært fup og svindel. Besynderligt at en jurist kan udtale sig så skråsikkert forkert om noget, der burde ligge solidt inden for den faglige ekspertise. Peter Pagh har tydeligvist et postmodernistisk syn på videnskab, som muligvis er typisk for en del af det juridisk-samfundsvidenskabelige miljø”.

“ Besynderligt at en jurist kan udtale sig så skråsikkert forkert om noget der burde ligge solidt inden for den faglige ekspertise
Lektor Morten Kjeldgaard

Juristers forskningskyndighed giver naturvidenskabsmanden ikke meget for med direkte henvisning til, at en af de to UVVU-dissenter kommer fra KU-jura: ”Juristers videnskabelige træning og forståelse er indlysende meget lille, deres forståelse for empirisk videnskab og statistik chokerende ringe, og det er både uforståeligt og katastrofalt, at de sidder så tungt på det samfundsvidenskabelige underudvalg i UVVU”. (citater: Kjeldgaard’s blogindlæg til Pagh’s vurdering).

lah / jø

UVVU-debat trækker tråde til Lomborgsagen 2003

Der har været diskussion om UVVU’s formål og eksistensberettigelse stort set så længe, denne særlige funktion under Videnskabsministeriet har eksisteret.

Kun et par år efter UVVU’s oprettelse opstod en større disputs i forbindelse med, at Bjørn Lomborg i 2002-2003 blev indklaget, først for sin bog ’The Sceptical Environmentalist’ og senere for nogle avisartikler, han skrev. UVVU’s afgørelse på bog-klagen var, at Lomborg havde begået videnskabelig uredelighed.

Juraprofessor Peter Pagh klagede til ombudsmanden over afgørelsen, som han fandt var ”behæftet med alvorlige retlige mangler”.

Pagh’s klage blev få dage efter fulgt op med en protestskrivelse mod UVVU’s afgørelse underskrevet af 286 forskere – primært samfundsforskere – hvor professor Henrik Lando var blandt initiativtagerne. Nogle her havde det synspunkt, at Lomborg-sagen ikke kunne behandles i UVVU, fordi han agerede som debattør, ikke som forsker/videnskabsmand.

Den protestskrivelse blev til gengæld mødt af modreaktion i form af en erklæring, underskrevet af 640 forskere, der uden at forholde sig til Lomborg-sagen støttede UVVU som det organ, der bør se på videnskabelig uredelighed. Initiativtager til erklæringen var professor og overlæge Jens Rehfeld.

Der er således tematiske og personlige røde tråde omkring UVVU, der går mere end 10 år tilbage i tiden. For som det blev beskrevet i FORSKERforum /september har Rehfeld blandet sig i den aktuelle Klarlund-sag – igen med udtrykt støtte til UVVU. Ligesom Peter Pagh og Henrik Lando altså også ytrer deres kritik og skepsis over for UVVU i såvel Klarlund-som Nyborg-sagerne.

Se side 14: Det bevidste snyd

Uredelighed: Den bevidste snyd

Man skal ikke tro, at videnskaben altid leverer et endegyldigt sandt svar, mener CBS-professor Henrik Lando. Derfor skal der være liberale rammer for forskning

En forsker kan kun dømmes uredelig, hvis han bevidst har snydt, dvs. at det positivt kan bevises, at data er fabrikerede.

Henrik Lando, CBS-professor i retsøkonomi, mener, at der skal være meget liberale rammer for forskning og videnskab, og derfor har han tidligere ytret sig kritisk over for UVVU. Lando var en af kritikerne i Lomborg-sagen i 2003. Og hans skepsis er kun bekræftet af de igangværende sager mod Bente Klarlund og Helmuth Nyborg.

Landos grundsynspunkt er, at UVVU enten bør nedlægges, eller også bør det gøres helt klart, at UVVU's rolle alene er at tage stilling til, om en forsker bevidst har snydt, for eksempel ved at fabricere data. Hvis man ikke vil nedlægge UVVU, bør man ændre definitionen af uredelighed til kun at omfatte forsæt og ikke grov uagtsomhed.

En uredelighedsanklage og -dom er en meget alvorlig sag for den pågældende forsker, og man skal derfor være meget sikker på, at forskeren virkelig fortjener at blive stemplet som bedrager. Der er forskel på at have sjustket og være en bedrager, siger Henrik Lando.

Klarlundsagen: Juraen skelner skarpt mellem bevidst svig og uagtsomhed

Han mener – som juraprofessor Peter Pagh – at sagen mod Bente Klarlund er et klart eksempel på, at UVVU, som det fungerer i dag, gør mere skade end gavn.

”Man går efter en forsker, der har sløset. Hun har ikke været tilstrækkelig omhyggelig. Men det er jo noget helt andet end uredelighed. Der er et misforhold mellem det forhold, hun dømmes for, og den måde, dommen vil blive tolket på af offentligheden og af kolleger. Og UVVU bliver i visse tilfælde spændt for anklagernes og måske endda dommernes personlige formål, hvilket lader sig gøre, fordi begrebet grov uagtsomhed er så subjektivt som det er”.

Men findes den jura, der kan slå stregen mellem sjustk og fusk?

”Ja, juraen skelner skarpt mellem svig og uagtsomhed. Man kan for eksempel have en mistanke om, at en person med vilje har afgivet forkerte oplysninger i forbindelse med en aftaleindgåelse, og hvis man kan bevise det, kan der være tale om svig. Da kan straf komme på tale. Men straf i form af bøde eller

fængsel, der jo ligesom en dom om uredelighed kan virke stigmatiserende, kommer kun ind i billedet i alvorlige tilfælde, og i almindelighed kun hvis man kan bevise forsæt,” forklarer Henrik Lando.

Nyborgsagen: Nyborg uskyldig til andet er bevist

I sagen mod Helmuth Nyborg er en af Nyborgs forseelser, at der ved nogle data ikke er anført kilde. Han har desuden nægtet at medvirke til at opklare, hvor disse data reelt stammer fra – hvilket han altså som tiltalt har lov til at nægte.

Henrik Lando har ikke har sat sig ind i Nyborg-sagens detaljer, og han vil derfor ikke forholde sig til den konkrete sag. Men han vil gerne sige, at det overordnede princip bør være, at en forsker kun skal kunne erklæres uredelig, hvis UVVU positivt kan bevise, at der er snydt.

Hvad angår de sager, hvor der ikke er tale om beviseligt snyd, henviser Lando – ligesom juraprofessor Pagh – til det net, der ligger i de faglige diskussioner.

“UVVU bliver i visse tilfælde spændt for anklagernes og måske endda dommernes personlige formål, hvilket lader sig gøre fordi begrebet grov uagtsomhed er så subjektivt som det er”
Henrik Lando

”Man har jo internt i universitetsverdenen en selvjustits. Forskere vurderer hinandens arbejder gennem peer-review-processen og skriver artikler, hvor de påviser hinandens fejl. F.eks. vurderer man internt i forskerverdenen, om en forsker er opportunistisk i udvælgelsen af sine resultater.

Hvorfor er dette et bedre system end UVVU?

”Man skal ikke tro, at videnskaben altid leverer et endegyldigt sandt svar. Videnskab er i vid udtrækning en dialog mellem forskere, der ser verden helt forskelligt. Og det er som regel dybt skeptiske overfor hinandens metoder og resultater. Denne uenighed bør ikke udspille sig ved en domstol som UVVU, men indenfor forskningens egne rammer,” slutter Henrik Lando.

lah

Etiske råd

Den verdenskendte myreforsker

Enhver væsentlig opdagelse i videnskab forudsætter ikke blot, at man tilegner sig en bred viden om det emne, man interesserer sig for, men også at man har evnen til at få øje på huller i denne viden. Dyb uvidenhed er også et fremragende afsæt, når bare den håndteres rigtigt. Intellektuelt set er det rigtige spørgsmål bedre end det rigtige svar.

ESSAY: UNG FORSKER

Når man laver forskning, er det ikke ualmindeligt, at man støder ind i et uforudset fænomen, der viser sig at være svaret på et hidtil uartikuleret spørgsmål. For at lede efter uartikulerede spørgsmål samt spørgsmål, man kan stille i forhold til svar, man allerede har fundet, men ikke har ledt efter, er det afgørende, at man slipper fantasien løs. Det er sådan, man skaber virkelig original videnskab. Derfor skal man især lede efter pudsigheder, små udsving og fænomener, som måske i første ombæring synes trivielle, men som ved nærmere eftersyn muligvis kan vise sig væsentlige. Opstil scenarier i hovedet, når man scanner den tilgængelige information. Brug din forvirring til noget.

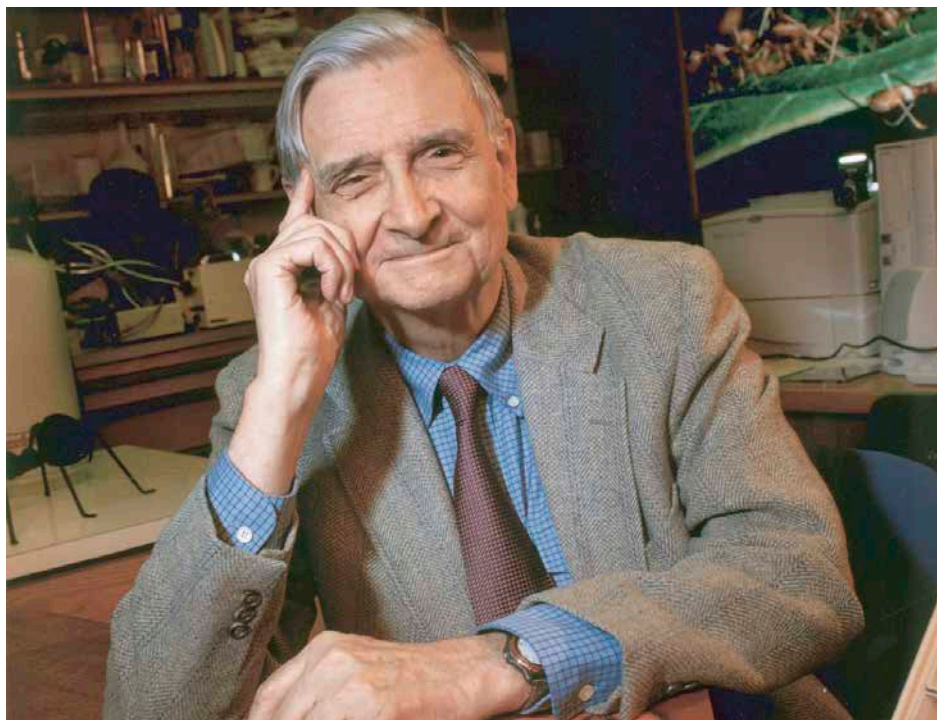
Som et af mine sidste breve vil jeg give dig nogle råd om, hvordan man skal gebærde sig hæderligt i forbindelse med sin forskning og publicering.

Det er ikke sandsynligt, at du i løbet af din karriere direkte vil blive presset på filosofiske spørgsmål som f.eks. berettigelsen af at skabe kunstige organismer eller at udføre kirurgiske eksperimenter på chimpanser. Langt størsteparten af de moralske beslutninger, du kommer til at skulle træffe, angår dine relationer til andre forskere. Foretagsomme bestræbelser skaber vanskeligheder ud over risikoen for, at de bliver mislykkede.

Det er ikke givet, at du følelsesmæssigt er parat til at agere i forskningens konkurrence-miljø. Muligvis befinder du dig pludselig midt i et kapløb med andre, som har valgt den samme bane. Du kommer til at bekymre dig om, hvorvidt en anden, som er bedre rustet og bedre finansieret, når i mål før dig. Når flere forskere uafhængigt af hinanden samtidigt danner et vigtigt nyt felt, fører det ofte til en lille guldalder kendetegnet ved bejgstret samarbejde.

Råd til den unge forsker

Professor Edward O. Wilson har i karrierens efterår skrevet erindringer formet som breve med råd til de unge. UDDRAG AF BOG

Men senere opstår rivaliseren og misundelse i takt med, at andre grupper følger op på de samme resultater. Såfremt du får succes, vil du opdage, at der er bløde konkurrenter og dem, der er mere hensynsløse. Der vil være sladder og hemmelighedskræmmeri. Det skal ikke komme som en overraskelse. I erhvervslivet taber den foretagsomme, når en konkurrent kommer hurtigere ud på markedet. Hvorfor skulle vi forvente, at det er anderledes med forskere?

For nu at gentage et af mine tidligere breve, er det de originale opdagelser, der tæller mest. Lad mig sige det lidt mere firkantet: Det er det eneste, der tæller. Det er forskningens guld og sølv. Derfor er det ikke bare moralsk påkrævet, at man får den ære, der tilkommer en for arbejdet, det er også helt afgørende for den frie udveksling af information samt venskabeligheden blandt forskere i det hele taget. Forskere kræver med rette anerkendelse for deres originale arbejde, om ikke fra offentligheden, så i hvert fald fra deres kolleger inden for samme felt. Jeg har aldrig mødt en forsker, som ikke var endog meget glad for en forfremmelse eller en pris modtaget for originalt forskningsarbejde. Som

skuespilleren James Cagney engang udtalte om sin filmkarriere: ”Du er kun så god, som folk siger du er.”

Den store videnskabsmand, der arbejder alene på et hemmeligt laboratorium, eksisterer ikke. Derfor skal du gøre dig umage for at læse og citere litteraturen. Giv anerkendelse, når det fortjenes, og forvent det samme af andre. Ærlig anerkendelse har enorm betydning. anbefaling af kolleger til priser eller andre hædersbevisninger er en forholdsvis sjælden form for altruisme blandt forskere. Uanset hvor svært det måske føles, skal man ikke vige tilbage fra at gøre det. På den anden side ville det at give anerkendelse til en rival, især når det er en person, du ikke kan lide, og hvor du samtidig sætter din egen status på spil, være et usædvanligt nobelt træk. Det forventes ikke. Lad i stedet andre stå for nomineringen, så kan du nøjes med at bide tænderne sammen og ønske tillykke.

Du kommer til at begå fejl. Bestræb dig på ikke at begå store fejl. Uanset omstændighederne skal du erkende det og komme videre. En lille unøjagtighed i en konklusion vil blive tilgivet, hvis du retter

den. (Der er mindst ét førende tidsskrift, som har et særligt afsnit forbeholdt errata). Er man nødt til at trække et resultat tilbage, er der ingen større skade sket, hvis bare det gøres med pli og især med tak til den, der gjorde opmærksom på fejlen ved hjælp af videnskabeligt belæg og logisk ræsonnement. Men uredelighed tilgives aldrig. Straffen er en professionel dødsdom: eksil, uden mulighed for at genskabe tilliden.

Er du usikker på et resultat, skal du gentage arbejdet. Har du ikke tid eller resurser til det, skal du droppe det og give det videre til en anden. Hvis dine fakta er solide, samtidig med at du ikke helt ved, hvad konklusionen skal være, skal du sige det, som det er. Har du ikke mulighed for at gentage og bekræfte dit arbejde, skal du ikke være bange for at bruge ord, der udtrykker forsigtighed: ”tilsyneladende”, ”formodentlig”, ”tyder på”, ”muligvis”, ”kan godt være”. Hvis resultatet er interessant nok, vil andre enten bekræfte eller falsificere, hvad du mener, du har fundet ud af, og vil tage del i anerkendelsen. Det er ikke at være sjusket, det er bare god professionel opførsel og tro mod essensen i videnskabelig metode.

Til sidst skal du huske på, at du vælger en videnskabelig karriere først og fremmest, fordi du søger sandheden. Din arv bliver i form af verificerbar viden, information som kan testes og integreres i videnskabens samlede hele. Den slags viden kan aldrig være skadelig i sig selv, men som historien gang på gang har vist os, kan den fordrejes med netop det formål, og når viden anvendes af ideologer, kan den blive farlig. Vær aktivist i det omfang, du synes er nødvendigt – din viden gør, at du kan opnå endog megen indflydelse – men du må aldrig svigte den tillid, du har fået i kraft af din deltagelse i forskerfællesskabet.

Kilde: Letters to a young scientist (Norton&Co., 2013)

Forfatteren: Professor Edward O. Wilson er verdenskendt myreforsker, men også kontroversiel ophavsmand til den såkaldte sociobiologi.

Oversættelse i uddrag: Martin Aitken

Brian med gladiatorhat på

Blev det bortcensureret af AU-kommunikation? Historien bag et foto

Det var til AU-rektors tiltrædelsesreception 13. sept., at nat-fakultets studenterkor "TÅGEKAMMERET" sang en festsang for rektoren og bagefter overrakte ham en gladiatorhat. Det var uskyldigt og sjovt, også da Brian Bech Nielsen tog hatten på, til forsamlingens almindelige morskab.

FORSKERforums fotoredaktør lugtede straks et photo-kick, og bad AU's fotograf, der knipsede flittigt om at sende et udvalg fotos, herunder det af Brian med hatten på? Hvis det var et sjovt foto, kunne det jo komme på som MÅNEDENS FOTO på midteropslaget side 16-17.

– Helt i orden, svarede fotografen. Jo, han havde fået nogle shots af Brian med hatten på.

AU's fotograf slettede foto

Stor var derfor fotoredaktørens overraskelse, da AU-fotografen fremsendte fem fotos, men ikke det af Brian med hatten på. Derimod nogle andre, herunder altså det, som kan ses her på siden, hvor studenten holdt hatten under overrækkelsesceremonien.

– Men det var jo ikke aftalen: Hvor er fotoet med Brian med hat, som du sagde, at du havde?, spurgte fotoredaktøren så fotografen (pr. mail).

– Fotoet af Brian Bech med hatten har jeg kasseret, da han kigger ned på samtlige og gemmer sit ansigt. Så jeg finder dem ikke interessante som det andet, du allerede har modtaget, svarede fotografen.

– Må jeg ikke se fotoene med hat på, så jeg selv kan dømme?

– Billederne er som sagt allerede kasseret – dvs. slettet fra computeren og eksisterer ikke mere. Vi gemmer kun billeder i vores dataarkiv, som bliver anvendt, lød det afsluttende fra fotografen.

Det var en noget uventet drejning, når fotografen/AU's kommunikationsafdeling så usædvanlig geshæftigt tillader sig at redigere i virkeligheden.

For det er ganske vist, at Brian tog hatten på, med et grin. Det kunne de 250 tilstedeværende bevidne. Men det foto blev borte i cyberspace.

Kommunikationschef:

Sletter fotos som ikke er gode

Bortcensureringen af det sjove foto fik FORSKERforums fotoredaktør til at tænke, at i gamle dage, hvor Jacob Haugaard styrede

Aarhus, fik folk uden humoristisk sans tildelt mellemste invalidepension.

Og så tænkte fotoredaktøren på, hvor svært det er at være universitetsreporter, når man skal trænge igennem de nye corporate universities og corporate communication. Som der står om AU-kommunikationsformål: "AU-kommunikation leverer kommunikationsrådgivning og produkter".

Men hvad mener AU's kommunikationschef, **vicedirektør Christina Breddam**?

"Nu har jeg snakket med fotografen og grunden til at FORSKERforum ikke kan få fotoet er, at det var i en dårlig kvalitet, rektor kiggede ned. Og fotografene sletter de fotos, som de ikke synes er gode ...", svarer kommunikationschefen.

Men er det ikke dårlig pressefotografi, når Brian rektor stod der i længere tid med hatten på – og det indlysende var dagens shot-mulighed?

"Såvidt jeg husker, stod Rektor ikke ret længe med hatten på. Og nogle fotos er gode, andre dårlige. Men så må FORSKERforum jo medbringe sin egen fotograf ...".

Corporate communication?

Kan kommunikationschefen forstå, hvis FORSKERforums fotoredaktør tænker, at AU-Kommunikation bortcensurerer fotos af Brian med hatten, fordi de er bange for, at fotoet vil gå over i satirehistorien – ligesom Poul Nyrup eller Jytte Hilden med cykelhelme?

"Det er jo op til dig, hvad du tolker. Men det korte svar er, at de fotos ikke var gode. Jeg kan kun beklage", svarer kommunikationschefen.

Kan du forstå, hvis FORSKERforum tænker konspiratorisk, at AU's corporate communication redigerer i den virkelighed, som 250 personer så?

"Vi censurerer ikke. Vi sletter billeder, som ikke var af god kvalitet. Men FORSKERforum må jo gerne tage sin egen fotograf med næste gang ..."

Så nu – uden foto – kan det ikke bevises, at Brian havde hat på. FORSKERforums læsere og seere må altså nøjes med det næstbedste foto fra receptionen.

Tiltrædelses

Det foregik alt sammen meget vennetsælt til rektor Brian Bech Niensens tiltrædelsesreception d. 13 sept. på Aarhus Universitet. Sympatien strømmede ham i møde. Det skinnede tydeligt igennem, at den kommende rektor har stor og bred opbakning.

Brian er vellidt, har begge ben på jorden, man kan stole på ham, og han har en fuldstændig uplettet karriere, inklusive nul fjumreår under studiet. Flere jyske talere fremhævede, at han stammer fra Vestjylland, hvilket tilsyneladende er et stort kvalitetsstempel i Jylland. Men den med Vestjylland blev trumfet af andre talere med, at Brian er inkarneret spejder, hvilket i Jylland er et endnu større tillidsstempel. Ingen havde dog åndsnaerværelse nok til at causere over troværdigheden af en spejder fra Vestjylland.

Driftsfase efter turbulente år

Summen af talerne var, at Brian er den rette mand til at få AU ind i en driftsfase efter

Reception: Brian er den rette mand

Tiltrædelse: Brian Bech Nielsen – ham til venstre – fik en gladiatorhat af de studerende. Lige efter at dette foto er taget, tog han den på. Men det foto må FORSKERforums abonnenter ikke se ...

nogle turbulente år med drastiske strukturændringer under Lauritz Holm Nielsen, ændringer som den nye rektor dog også har stået bag som sciencedekan.

”Du får 15-18 måneder med omgivelsernes forventningspres – som så afløses af skuffelse ...”, spåede AU’s **bestyrelsesformand Michael Christiansen**, kendt trouble-shooter.

”Dit cv vidner jo om studiegennemførelse på normeret tid. Det kunne nutidens studerende jo lære noget af ...”, sagde **uni-minister Morten Østergaard**, der dog ikke frigav data om sin egen studietid i Aarhus.

Det var der en anden, som gjorde:

”Det tog mig mere end 6 år at gøre mig færdig, må jeg erkende”, indrømmede den lokale **borgmester Jacob Bundsgaard** (Soc.).

Sådan forløb receptionen i al gemytlighed, inklusive pindemadder og et glas vin.

At rektorposten i Aarhus er central i regionspolitikken vidnede det store og brede fremmøde om. Der blev også ranket lidt på

den østjyske selvfølelse, når AU blev nævnt som ”den vigtigste uddannelsesinstitution i Aarhus, ja måske i Danmark” (**regionsdirektør Bent Hansen**).

Helt fra København kom de

Fremmødet var stort, konstaterede FORSKERforums sladderreporter imponeret, dog kunne han ikke spotte BT’s hofreporter Bodil Cath.

De var såmænd kommet helt fra København. Fra uni-ministeriet var der ud over minister Østergaard også afgående **uni-direktør Jens Peter Jacobsen** og den nye **styrelseschef Nils Agerhus** m.fl. KU var repræsenteret ved **prorektor Thomas Bjørnholm**, DTU ved **rektor Anders Bjarklev**. Fra SDU kom **rektortalsmand Jens Oddershede**. Og konkurrenten i Aalborg havde sendt **uni-direktør Peter Plenge**.

Og så var der nogle historiske personer: **Eks-rektor Henning Lehmann**,

eks-borgmester Thorkild Simonsen og tilmed også **eks-minister Helge Sander** fra Herning. Og mange, mange flere lokale notabiliteter, som det vil føre for vidt at nævne.

Omsorgssvigtet

Rigtig mange ansatte var også troppet op for at se deres nye boss.

Sidste taler blev også den eneste kritiske, nemlig økonomiprofessor **Nina Smith**:

”Du skal lige have et ord med på vejen, fra een dervedfra gulvet”, startede professoren selvironisk. Og så fik talen ellers bid: ”Vi har været igennem store strukturændringer og ser frem til noget god ledelse. Ikke fordi vi ikke har mange ledere, for det har vi – men fordi vi menige har været noget omsorgssvigtet. Og du skal vide, at vi gerne vil give den en ekstra skalle, hvis vi kan se, hvor vi skal hen ...

Beliggenhed, beliggenhed, beliggenhed

Danske studerendes søgnings- og tilfredshedsfaktorer ligner ejendomsmægleres mantra

Der kommer mange gode argumenter i spil, når landets universiteter forsøger at lokke studerende til at tage uddannelse netop hos dem. Men et spørgsmål overtrumfer dem alle: *Hvor ligger universitetet?*

”Rigtig, rigtig mange vælger først og fremmest by. Især når det handler om valg af bacheloruddannelsen. Der er en grund til, at universiteterne i København har mange førstprioritetsansøgere. Mange på SDU kommer ind herovre og tænker: Øv, vi ville have gerne have været kommet ind i København,” fortæller **Rune Mastrup Lauridsen** på baggrund af sine erfaringer som specialkonsulent ved SDU’s studievejledningskontor.

FORSKERforum gik på uvidenskabelig jagt efter danske studerendes studie-søgningskriterier i anledning af en engelsk undersøgelse af studentertilfredshed. I THEs spørgeskemaundersøgelse indgik i alt 22 forskellige områder, som de studerende vurderede deres erfaringer med, fx højkvalitetsundervisere, et godt socialt liv, højkvalitetsfaciliteter, centraliserede faciliteter, gode boligforhold m.m. Og som en vigtig kvalitetsfaktor indgik så til sidst, om de ville anbefale deres uni til venner.

SDU’s københavner-studerende

SDU er kendetegnet ved at tiltrække studerende fra den syddanske region, men også (pendler-) studerende fra København som en særlig studentergruppe.

På SDU-hum opsøger man efter et stykke tid systematisk disse pendlerstuderende for at spørge til deres studiestart. Og her lyder responsen typisk, at de har været meget glade for deres studiestart, men de ville stadig hellere gå på en uddannelse i København.

”Jeg spørger dem også, om de har overvejet de forskelle, der er på uddannelsen på SDU og den tilsvarende uddannelse i København, og det har de ofte slet ikke,” fortæller Rune Lauridsen.

Ved valg af kandidatoverbygningen er overvejelserne dog som regel mere nuancerede: ”På det tidspunkt har de studerende været igennem et treårigt universitetsstudie og er blevet klogere på, hvad der betyder noget. Så handler det ikke kun om geografi. Det handler også om faglige elementer og pædagogiske elementer – om der er gruppearbejde, om man kan komme i praktik, om der er mange valgfag. Det er nogle langt mere kvalitative spørgsmål, der stilles.”

England: University of East Anglia – Storbritanniens bedste universitet, hvis man spørger de studerende.

Social baggrund og jobudsigter

Rune Lauridsen nævner dog også, at SDU i sagens natur rekrutterer mange studerende i Syddanmark, som i højere grad er indstillet på at skulle flytte for at få en god uddannelse. Og en ting, som kendetegner en del af de studerende, der søger ind på SDU, er den ikke-akademiske baggrund. Det giver en ekstra usikkerhed og særlige behov.

”De er meget opmærksomme på, om det føles trygt; om de kan kapere de udfordringer, der er; at medarbejderne er tilgængelige. På medicinstudiet fører vi samtaler med ansøgerne som en del af optagelsesproceduren, og her er der mange, der har haft en god oplevelse ved at møde og tale med ansatte på universitetet,” fortæller Rune Lauridsen.

En anden ting, som han oplever, nye ansøgere går meget op i, er, hvilke jobs deres uddannelse kan føre til. Men her må han nogle gange melde hus forbi: ”De vil gerne have at vide, præcis hvad de kan bruge uddannelsen til. Og det er jo lidt problematisk, for her er tale om akademiske uddannelser, ikke professionsuddannelser. Jeg kan godt finde på at sige: Hvis du vil have et klart svar, så er det en anden type uddannelse, du skal kigge efter. Men vi arbejder faktisk med at få dem til at acceptere, at de ikke kan vide sikkert, hvad de skal bruge det til”.

København: Beliggenhed og studiejobs

Cecilie Goll Knudsen er historiestuderende ved KU og sidder i Studenterrådets bestyrelse. Hun nævner spontant geografien som det første parameter – i hvert fald når unge skal vælge hvilket universitet, de vil søge ind på.

”Jeg tror, man tænker meget på, hvor i landet man kommer til at studere. Det er en kombination af, hvor man gerne vil bo, men

også hvor der er muligheder for studiejobs og på længere sigt rigtige jobs. For mig, der studerer historie, er det vigtigt at studere et sted med mange kulturinstitutioner, fordi det også er der, der er studiejobs,” fortæller hun.

Faktorer som universitetets renommé omkring forskning, undervisning og studiemuligheder er – alt andet lige – sekundære, når de unge vælger studiested, vurderer studenterne: ”Nogle har nok en holdning uden nødvendigvis at have kendskab til det. Men jeg hører ikke folk, der siger: jeg har valgt KU, fordi forskerne er i verdensklasse,” siger hun.

Fik hun valget mellem at læse historie på AU og RUC, ville hun vælge RUC: ”Men det har noget at gøre med de sociale omkostninger, der ville være ved at flytte til Jylland”.

Aalborg: Det mørke Jylland

Mathias Baudier læser historie med tilvalg på statskundskab ved SDU. Han søgte ind på alle universiteter – undtagen Aalborg.

”Jeg har boet deroppe, og det gider jeg ikke gøre igen. Der er det mørke Jylland blevet lidt for mørkt. Jeg tror, mange tænker på transportmulighederne i forhold til det sted, man skal studere. I forhold til SDU er der flere muligheder. Du kan for eksempel godt bo i København og stadig studere her. Men i Aalborg er du helt isoleret”.

Han vurderer ikke, at de forskellige universiteters fagligheder og faglige renomméer er noget, unge ansøgere til universiteterne er særligt opmærksomme på: ”Jeg tror, studerende har en ide om, at der ikke er stor forskel på faglighed og undervisning, måske lige bortset fra RUC. Og så har folk nok en ide om, at AAU’s faglighed er mindre god, fordi der ikke er så mange professorer der vil derop. Jeg ved ikke, om det har noget på sig.”

lah

England: Campuslivet vigtigt

- viste THES-undersøgelse af studentertilfredshed, men sådan er det ikke i Danmark

I en undersøgelse lavet af Times Higher Education kårer magasinet Storbritanniens bedste universiteter – set med de studerendes øjne. De deltagende studerende giver deres universitet karakterer på en lang række kriterier (som så vægtes).

Sådan måles studentertilfredshed

THEs 'Student Experience Survey 2013' er en tilfredshedsundersøgelse blandt engelske universitetsstuderende. De studerende giver deres universitet point på 21 kriterier.

Kriteriernes vægtning er i høj grad på det sociale – campus, socialt liv, fysiske faciliteter – frem for kvaliteten af undervisningen og kontakten til lærerne.

De 21 kriterier er udpeget af en gruppe studerende. (Vægtningen har THE fastlagt ud fra, hvor meget svaret i hver kategori korrelerer med et afsluttende (kontrol-) spørgsmål, der handler om, om den studerende vil anbefale universitetet til sine venner).

Nedenfor er de enkelte målekriterier oplistet (med deres vægtning):

Højest vægtning (faktor 2,0)

- Undervisning og lærere af høj kvalitet
- Hjælpsomme og engagerede lærere
- Velstrukturerede kurser
- Godt socialt liv
- God fællesskabsfølelse
- Gode udenomsaktiviteter og foreninger
- Gode omgivelser på og omkring campus/universitetet
- Faciliteter af høj kvalitet
- Imødekommelse af særlige behov

Mellem vægtning (faktor 1,5)

- Gode studenterorganisationer
- God sundhedspleje
- God personlig kontakt med lærere
- God beliggenhed for faciliteter
- Gode forbindelser til industri/erhvervsliv
- Gode bomuligheder
- Høj sikkerhed

Lav vægtning (faktor 1)

- Billig kantine/cafeer/barer
- Instruktion/undervisning i små grupper
- Godt bibliotek og gode åbningstider
- Rimelig arbejdsbyrde
- Gode sportsfaciliteter

I THEs spørgeskemaundersøgelse indgår i alt 22 forskellige områder, som de studerende skal vurdere. Områderne vægtes forskelligt i pointudregningen, for eksempel tæller 'Undervisning og lærere af høj kvalitet' dobbelt i forhold til eksempelvis 'godt bibliotek'. Vægtningen er fastlagt ud fra, hvor meget svaret i hver kategori korrelerer med, om den studerende vil anbefale universitetet til andre.

Faktorer som velstruktureret undervisning og dygtigt personale vægtes naturligvis højt, men lige så højt vægtes det sociale liv og fritidsaktiviteter i forbindelse med universitetet.

Fysisk samlet campus

Der er imidlertid en studenterkultur-forskel til Danmark, hvad angår det sociale liv på campus, vurderer SDU-specialkonsulent **Rune Lauridsen** ved studievejledningen. I Danmark er uni ikke koncentreret fysisk om et campus med både studium og nærliggende boliger. Derfor koncentrerer både studie- og fritidsliv ikke i samme grad i Danmark, og derfor fylder det heller ikke så meget i de studerendes bevidsthed.

"Jeg har for eksempel besøgt universitetet i Tromsø og et universitet i Finland. Sådanne steder har man et rigt campusliv. Der er jo tale om, at folk flytter ud på landet for at bo og studere. Sådan er det ikke i Danmark. Man bor i store byer. Og når man laver noget i sin fritid, gør man det i byen med sine bekendte der. Når studerende vælger bacheloruddannelse, er de ikke opmærksomme på, at man kan researche på studiemiljøet. De tænker: København er en fed by, Odense er mindre fed og Kolding er helt ude."

Tilfredshedsfaktor: Campus-liv

På RUC og SDU har man et stort samlet campusområde. Og begge steder investeres ganske meget på dette miljø. På SDU bl.a. med idræt og bedre servicering af studenterinitiativer. Det er dog først om nogle år, man vil kunne vurdere, om det har givet resultater på den ene eller anden måde.

Historiestuderende Mathias Baudier fra SDU bekræfter, at sociale aktiviteter uden for studiet ikke er noget, han ville vægte højt i en tilfredshedsundersøgelse. Han tror dog alligevel, der kan være point at hente for universiteterne ved at skabe mere socialt miljø i forbindelse med studierne.

"Campusmiljøet på SDU er ikke noget at råbe hurra for. Men det virker som om, man er mere socialt engagerede på AU, hvor de for eksempel har kapsejladsdagen. Det er noget, jeg har lagt mærke til, og jeg har kammerater, der rejser til Aarhus bare for at opleve den dag. SDU prøver at komme efter det med Institut-dysten, hvor institutter konkurrerer med hinanden i forskellige sportsgrene. Men SDU er lidt bagud på point der," konstaterer Mathias Baudier.

Kontakt til undervisere er vigtig

På KU-hum' hvor Cecilie Goll Knudsen studerer, har man i de nye bygninger arbejdet på at skabe et miljø, hvor de studerende får plads og forhåbentlig lyst til at blive og arbejde efter undervisningen. Og det er hun glad for.

"Godt studiemiljø er noget, jeg vil vægte højt. At der er ordentlige fysiske rammer, og at der midler til, at man kan holde fredagsbarer og den slags. En anden ting, der betyder meget, er, at der er gode undervisere til stede, og at man har en daglig kontakt med underviserne, så man kan få sparring på opgaver og læsestof," forklarer hun.

Rankingplacering ikke søgefaktor

Mens uni-ledelser i disse år har stort fokus på deres ranking-placering på internationale hitlister, fordi hitlisteplacering er rekrutteringsredskab, så kan det ikke læses af den engelske studenterundersøgelse. University of East Anglia er således langt fra et topuniversitet i international sammenhæng med en rangering som 176 på den liste, THE selv laver. Men hos studenterne er det uni nr. 1.

Ganske vist ligger universiteterne Oxford og Cambridge også højt i de studerendes øjne – de er 2 og 4 på listen – men andre internationale topuniversiteter, som Imperial College London og University College London, ligger langt nede på studenternes hitliste.

Til sammenligning var et internationalt upåagtet universitet som Loughborough University i 2012 nummer 2 og i år nummer 5 i studenterundersøgelsen.

Hvilken pædagogis

Skal dine studerende være dannede eller eksamensklar? Er det den enkelte studerende eller selve undervisningen, der skal fokusere

Universitetspædagogik kan være en langhåret størrelse med et godt stykke vej fra teori og ned til hverdagen foran tavler, projektorlærreder og ved mødebord. Men af og til er det godt at komme en tur i helikopteren.

Anne Mette Mørcke og **Camilla Rump** har bidraget til bogen 'Universitetspædagogik' med et kapitel, hvor de beskriver fire universitetspædagogiske modeller – fire måde at opfatte og tilgå undervisningen.

Med venlig medvirken fra de to forfattere bringer FORSKERforum her en enkel præsentation af modellerne til inspiration og glæde for de læsere, der søger teoretisk grund under deres pædagogiske fødder.

At identificere pædagogiske standpunkter

Både Mørcke og Rump, som er henholdsvis studieleder ved lægeuddannelsen på AU og lektor på Institut for Naturfagernes Didaktik, KU, understreger, at modellerne ikke står som modsætninger til hinanden, og at man som underviser ikke enten er det ene eller det andet.

"Vi er alle sammen lidt af hvert. Men jeg tror, man har en tendens til mest at ligge i én model, med de andre modeller som bimodeller. Måske vil en meget erfaren og afrundet lærer kunne stå på alle bokse," forklarer Anne Mette Mørcke.

Det handler heller ikke om, at man skal vælge en model og tilrettelægge sin undervisning efter den. Men kendskabet til de forskellige modeller kan måske være en hjælp til overvejelser om ens egen pædagogiske tilgang.

"Som som ung lærer kan det være fint at finde sit eget standpunkt og konstatere: Hov, her står jeg, men skal jeg måske et andet sted hen? Man kan også bruge det, hvis man har en diskussion i en lærergruppe om undervisningen. Så kan man tage oversigten frem og overveje, om uenighederne i virkeligheden bunder i, at man står med forskellige pædagogiske standpunkter," siger Mørcke.

Den didaktiske trekant

Fokus på relationen mellem underviser, studerende og stoffet. Det lyder jo næsten så grundlæggende og banalt, som det overhovedet kan være for en undervisningssituation. Alle vil kunne se sig selv i denne model, men nogle alligevel mere end andre, især når det gælder universitetsundervisere.

Er du til denne model, tror du ikke på selvstudier. Du sender ikke de studerende hjem med næste uges pensum og regner med, at de kan stoffet, når de møder op. Det er i undervisningslokalet, læringen foregår.

"En lærer, der tager afsæt i den didaktiske trekant, vil have rigtig meget fokus på en god kontakt i klasserummet. Man vil være optaget af, hvordan undervisningssituationen fungerer og have stort procesfokus," siger Anne Mette Mørcke.

Ifølge Camilla Rump kan det at praktisere modellen koges ned til, at underviseren stiller sig selv tre spørgsmål: *Hvad skal de studerende med det her, hvordan lærer de det, og hvad skal jeg gøre?*

En ting, der til gengæld ikke fylder meget, er, hvad der kommer ud på den anden side:

"De studerende udbytte er fraværende i modellen i den forstand, at det ikke er explicit. Så udbyttet og eksamen kan godt drukne lidt," siger Camilla Rump.

Klafkis dannelsesdidaktik

For nogle er et universitetsstudium mere end det at tilegne sig viden. Det er tilegnelsen af en måde at tænke på, en kritisk reflektorisk tilgang til verden som sådan. Læringen er en rejse ind i den akademiske dannelses verden. Bøgerne og stoffet er rejsemidlerne.

Ser du dig selv som rejsefører, så vil du kunne genkende din undervisningstilgang i Klafkis dannelsesdidaktik.

"Det kan nok være svært med sådan en lærer, men det kan også være helt vildt sjovt. Hvis de studerende kommer med en ide om, at nu skal de ind og modtage en hel masse fra læreren, så bliver de skuffede. Det er en lærer, der forventer, at du er villig til at investere i faget. Han vil nok ikke reagere positivt, hvis en studerende spørger, om stoffet er relevant i forhold til eksamen. Så vil de studerende få at vide – venner, vi er på en rejse sammen," siger Anne Mette Mørcke.

På humaniora: Dannelse

Ifølge både Anne Mette Mørcke og Camilla Rump er Klafkis dannelsesdidaktik noget, man oplagt vil opleve på de klassiske humanistiske fag.

"Selve ordet 'dannelse' har en bedaget klang – det er sådan noget med åndsvidenskab. Men der ligger et ideal i at udvide sin horisont, evnen til at tænke i kritik og empati. Og det er jo noget, de fleste nok vil skrive under på er vigtigt," siger Camilla Rump.

Dannelsesdiskussionen har i de senere år bølget frem og tilbage i unisektoren. Ikke mindst efter at den tidligere AU-musikprofessor Maria Koldau gjorde sig til forkæmper

sk model er du til?

s på?

mod den dannelsesmæssige degenerering, hun oplevede på universitetet. Et synspunkt, der i første omgang gav hende mange sympatisører blandt undervisere, der oplevede et stigende fokus på kompetencer frem for akademiske dannelseskundskaber.

I Camilla Rumps øjne har det været en dannelsesdebat, der er løbet af sporet: "Dannelsesdiskussionen er en kampzone, hvor alle parter gør, hvad de kan, for at forfladige de andres udlægning af begreberne. Koldau sagde, hun lænede sig op ad dannelsesbegrebet, men i virkeligheden så hun dannelse som tilegnelse af et bestemt stofområde. Oprindeligt er dannelse at vide noget, fordi man skal kunne noget med det – for eksempel forholde sig kritisk i en offentlig debat. Man skal kunne noget, og det er i virkeligheden det samme som at have kompetencer. Ingen dannelse uden kompetence, og omvendt," siger hun.

Bigg's constructive alignment

Er du underviseren, der ikke får myrekryb, når en studerende spørger, om læsestoffet er noget, de vil blive eksamineret i? Så er du måske til Bigg's constructive alignment.

Her er eksamen nemlig ikke et tabu. Tværtimod er målet – prøven – et centralt element, fordi det er med til at definere, ad hvilke veje, man når derhen – dvs. hvilke læreprocesser, der bruges.

"Den måde, du designer eksamen på,

kan få stor betydning for undervisningen i denne model. Eksamen bliver et pædagogisk styringsredskab. Du planlægger prøven, så den styrer de studerende derhen, du gerne vil have dem," siger Anne Mette Mørche.

'Constructive alignment-læreren' er kendetegnet af en meget struktureret tilgang til undervisningen, og hvordan de studerende kommer fra deres læringsmæssige udgangspunkt og derhen, hvor de skal være.

"Hvor læreren i 'didaktik-trekanten' er organiseret af relationerne, og dannelseslæreren er optaget af, hvordan vi udvikler os med stoffet, så vil 'constructive alignment-læreren' have fokus på, hvordan man lægger en struktur og får undervisningen organiseret på en ordentlig måde," forklarer Mørche.

På de våde videnskaber: Rationalitet

Den store målrettedhed behøver ikke stå i modsætning til dannelsesdidaktikken. Det er ifølge Camilla Rump blot et spørgsmål om at definere målene. Og de kan godt handle om at opnå egenskaber, der hører til akademisk dannelse.

"Det, der er ved undervisningsmål, er, at man skal formulere sig mere præcist. Men jeg har set masser af eksempler på, at man har undervisningsmål om, at de studerende skal kunne forholde sig kritisk for eksempel til avisartikler," siger Camilla Rump, men nævner også kritikken mod uddannelsesmålene for at instrumentalisere fagligheden.

Constructive alignment trives ikke mindst på de våde videnskaber, vurderer både Rump og Mørche, som selv begge kommer fra de områder: "Rationaliteten er genkendelig for folk på de områder, og det vækker hurtigt genklang, når vi underviser," siger Camilla Rump.

3P-modellen

Nogle lærere fokuserer på, hvad der skal læres. Andre fokuserer på, hvordan det skal læres. Men er du til 3P-modellen, fokuserer du først og fremmest på, hvem det er, der skal lære.

"Her har vi en lærer, der på alle måder sætter den studerende i centrum. Stoffet, processen og prøverne – det hele er underlagt den studerende, den studerendes forudsætninger, den studerendes erfaring, tilgang og udbytte. Fra at man som underviser har en tendens til at tænke fra sig selv og udefter, så bliver den studerende den primære person, og læreren bliver perifer for den studerendes læring," forklarer Anne Mette Mørche.

Hun vurderer, at dialog og feedback i forhold til den studerende er centralt for 3P-læreren.

"Læreren tilbyder stadig undervisning, opgaver, e-læring, prøver og vejledning. Men jeg vil tro, at han ikke ser det som essentielt, men som tilbud, han byder ind med for at hjælpe den studerende. Så den her lærer er også meget villig til at ændre på ting," siger Mørche.

Det tre P'er står for 'præg', 'proces' og 'product', og det er altså præget, der siger noget om de studerendes baggrund og forudsætninger.

lah

KILDE: Anne Mette Mørche & Camilla Østerberg Rump: *Universitetspædagogiske modeller og principper* (in Rienecker m.fl.: *Universitetspædagogik* (Samfundslitteratur 2013)).

Rektorer: Studietids-reform er pl

SU-lovkompleks: Studietiderne skal ned med 4,3 måneder inden 2020

– ellers straffes uni'erne med et fradrag på 930 mio. – worst case

Sommerens SU-reform fik naturligt nok størst omtale på, at de studerende skal stramme op på deres studiedisciplin, og hvis de ikke gør det, så straffes de kontant med SU-fratagelse. Mindre omtale fik det, at universiteterne også kan se frem til at blive straffet, hvis de studerende ikke forbedrer deres gennemførelse. Denne tekniske detalje kan være en bombe under uni'ernes økonomi. Worst case er, at hvis studietiderne ikke forbedres med 4,3 måneder (i gennemsnit) inden 2020, så kan det koste 930 mio. kr. i fradrag på taxameterbetalingen.

Politikerne kalder det teknisk set ”studiefremdrifts-reformen”. Og i ministeriets strammingsmodel udmeldes der ”studietidsreduktionskrav”. Men for uni-rektorerne gemmer der sig en barsk logik bag de nye ord:

”Med uni'ernes øjne ligner det planøkonomi. Og så ligner det en spareøvelse, hvor uni'erne betaler 930 mio. af SU-reformens besparelse på 2,5 mia. kroner”, konstaterer rektorformand Jens Oddershede.

“

Hvis gennemførelsesprocenterne forbliver de samme som i dag, så er det korrekt at uni'erne mister 930 mio. kr. i taxametertilskud i 2020 ...

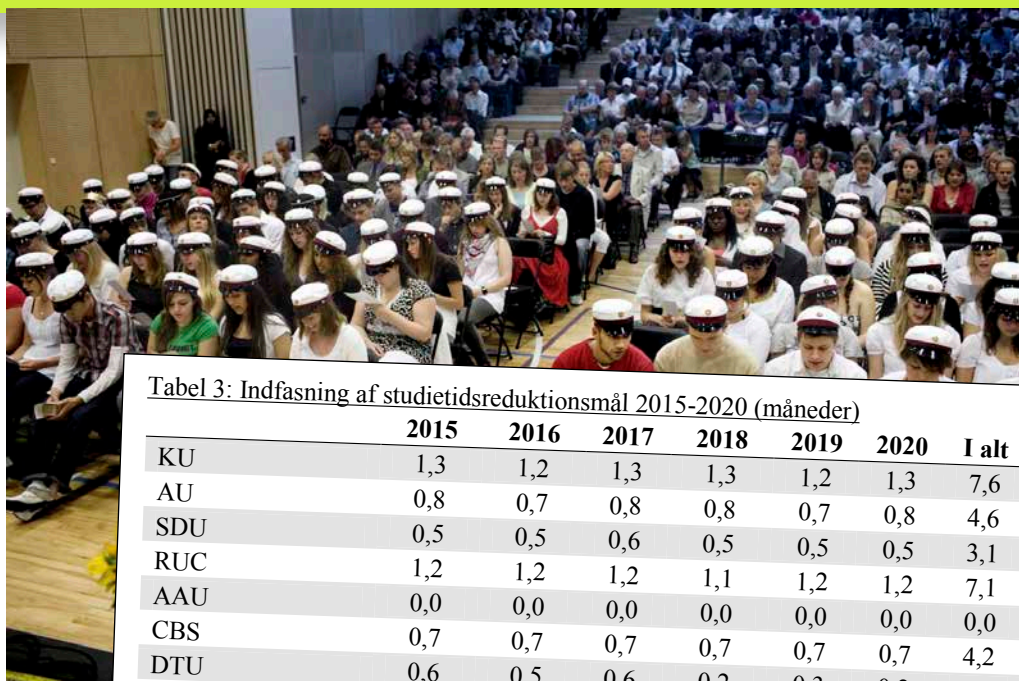
Uni-minister Morten Østergaard

Uni-ministeren: 'Ikke urealistisk forbedringskrav

Videnskabsministeren bekræfter reformens incitamentslogik:

”Regeringens SU-reform betyder, at de studerende motiveres til hurtigere studie gennemførelse. Og dette vil kunne ses på uni'ernes gennemførelsesprocenter, så uni'ernes taxameterbevillinger (færdiggørelsesbonus) forbedres. De forbedringskrav 2015-2020 er ikke urealistiske”, forklarer uni-minister Morten Østergaard.

Men ministeren er heller ikke bleg for at nævne strafmekanismen: ”Hvis gennemførelsesprocenterne forbliver de samme som i dag, så er det korrekt at uni'erne mister 930 mio. kr. i taxametertilskud i 2020 ...”

Tabel 3: Indfasning af studietidsreduktionsmål 2015-2020 (måneder)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt
KU	1,3	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	7,6
AU	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	4,6
SDU	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	3,1
RUC	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	7,1
AAU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CBS	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	4,2
DTU	0,6	0,5	0,6	0,2	0,3	0,2	2,4
ITU	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	3,1
Gennemsnit							4,3

Tabellen fortæller, hvordan studietidsreduktions-mål skal indfases gradvist, sådan at det samlede mål ligger på 4,3 færre måneder pr. studerende i 2020. KU skal således allerede i 2015 have reduceret studietiderne med 1,3 måneder, og i 2015 med hele 7,7. (Kilde: Ministeriets hyrdebrev 27. august)

Uni-rektorerne er slet ikke glade for hverken målsætning eller strafmekanismen:

”Det er ikke hjælpsomt, at målet bliver ’hurtigst-muligt-igennem’, og at alt andet er ligegyldigt. Det er planøkonomi, når der stilles eksakte målkraav op for forbedringer, uden at disse krav er sandsynliggjorte, dvs. baseret på faktiske vurderinger af, om målene faktisk kan realiseres”, svarer rektortalsmand Jens Oddershede.

Rektor-talsmand: Studie hastighed – ikke kvalitet

”Politikerne indfører en incitamentsmekanisme, som udelukkende handler om

studie hastighed og ikke om kvalitet. Mekanismen er, at hvis studerende og uni'er forbedrer sig, bliver de ikke straffet på hhv. SU eller på færdiggørelsesbevilling. Men logikken overfor uni'erne lyder: ’Nu tager vi noget af jeres bevilling 2015-2020, men vi lover, at I får den tilbage igen, hvis I ikke får jeres studenter til at opføre sig rigtigt...’, lyder meldingen fra rektortalsmand Jens Oddershede.

”Politikerne argumenterer skråsikkert: Med strammere SU-regler vil de studerende forbedre deres studieadfærd, og at det vil forbedre uni'ernes gennemførelsesstatistikker med 4,3 måneder i 2020. Men jeg forstår ikke helt politikernes logik i at indføre en

Tabel 1: Færdiggørelsespuljen, heraf den studietidsafhængige del (mio. dkr.)

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2013-priser Studietidsafhængig del af færdiggørelsespuljen	80	160	370	600	790	930

Tabellen fortæller, hvor meget færdiggørelsespuljen formindskes i mio., hvis det ikke lykkes for uni'erne at forbedre studietiderne i forhold til i dag. Så mister de 80 mio. i taxameter i 2015 og hele 930 mio. i 2020.

KU og RUC med de største problemer

straffemekanisme. For hvis de er så sikre på, at studenterne strammer op, hvorfor tager de så penge fra uni'erne på forhånd?"

Rektorformanden undrer sig også over, at politikerne indfører en strafmodel, hvor der kræves effektiviseringer/forbedringer, uden at der følger ressourcer med. Han henviser også til Rektorkollegiets protest om, at forslaget "vil føre til øgede udgifter til fx studieadministration, eksamensafholdelse og systemudvikling" (høringssvar 15. maj).

Oplæg til kollektiv afstraffelse og intern fakultetsstrid

Modellen lægger også op til strid mellem universiteterne, for den er konstrueret som en kollektiv strafmodel. Hvis et enkelt uni ikke formår at forbedre sin gennemførelse, tørres den manglende målopfyldelse ud over alle uni'er.

“

Men jeg forstår ikke helt politikernes logik i at indføre en straffemekanisme. For hvis de er så sikre på at studenterne strammer op, hvorfor tager de så penge fra uni'erne på forhånd?

Rektortalsmand Jens Oddershede

"En gennemsnitlig nedbringelse af studietiderne med 4,3 måneder lyder måske ikke af så meget", siger rektortalsmanden. "Men der indgår mange faktorer i den reduktion, og det bliver svært nogle steder, hvis vi skal bevare en åben og fleksibel studiekultur. Nogle fakulteter kommer under voldsomt pres, men det er uni'erne, som straffes kollektivt, hvis vi ikke målopfylder".

Ministeriets model lægger samtidig op til intern strid, for det bliver en intern prioritering i bestyrelserne på de enkelte uni'er, om medicinfakultetet (med god gennemførelsesstatistik) skal betale for, at hum's og nat's studerende har dårlige gennemførelsesprocenter?

Studietidsmodellens krav og mekanismer blev meldt ud i foråret. Uni'erne protesterede over dette ekstra "styringsværktøj", som egentlig burde høre hjemme i udviklingskontrakterne (efter en forhandling). De henviste til, at reglen om, at studerende mister SU-berettigelse, når de er seks måneder forsinkede "forventes at være vanskeligt at administrere" (høringssvar 15. maj).

Men uni'erne blev slet ikke hørt om de 4,3 måneders nedbringelseskrav, for det var Folketingets politikere helt enige om at gennemtrumfe.

Og i august udfoldede ministeriets embedsmænd så et "hyrdebrev" med den konkrete strafmodel for uni-ledelserne, som betyder, at uni-forvaltningerne lige nu regner febrilsk på konsekvenserne for deres fakulteter, og hvad deres fakulteter kan gøre her-og-nu og på længere sigt for at forbedre statistikkerne. Især KU og RUC med de største studiereduktionskrav står med alvorlige problemer, men også AU og CBS skal stramme op via særforanstaltninger.

KU og RUC med de største problemer

Gennemsnitligt skal uni'erne forbedre gennemførelsestiden med 4,3 måneder (gn.snit. 2020). Men nogle uni'er har større problemer end andre.

- KU skal således nedbringe studietiderne med hele 7,6 måneder og
- RUC med 7,1 måneder.
- I midten skal AU og CBS forbedre på gennemsnittet, mens
- DTU (2,4 md.) og SDU (3,1) ligger under gennemsnittet.
- Aalborg er administrativt ude af modellen, for studietidsoverskridelsen er her mindre end maxgrænsen på 6 måneder.

Det fremgår af hyrdebrevet om studietidsreduktions-modellen. Heraf fremgår, at uni'ernes "færdiggørelsesbonus" gøres betinget af studietidsreduktion. Og hyrdebrevet fortæller universitet for universitet, om det lokale effektiviseringskrav, med specificeret indfasningskrav 2015-2020. KU's studerende skal gennemsnitligt formindske deres gennemførelsestider med 1,3 måneder i 2015 (se illustrationen).

Bag brevet anes Finansministeriets embedsmænd, når det står, at det er indlagt i SU-reformens studiereduktionsmodel, at den bidrager med 935 mio. kr. – enten ved at

uni'erne ikke forbedrer gennemførelsen og dermed mister beløbet i taxameterbevilling eller ved, at de studerende forbedrer deres gennemførelsestider og melder sig på arbejdsmarkedet (som "som øget arbejdsudbud").

Rektortalsmand: Forbedringer bliver sværere og sværere

Tror SDU-rektor Oddershede på, at det er realistisk at nedbringe studietiderne med 4,3 mdr. i gennemsnit og med 3,1 mdr. på SDU: "Uni-ledelserne vil loyalt prøve at opfylde målene. SDU's studerende har ikke de største studietidsoverskridelser, så jeg tror da på, at vi kan forbedre statistikkerne. Og heri indgår ikke 'udsmidning' som særligt virkemiddel. Det skal bemærkes, at alle uni'er har formået at forbedre studietiderne markant de sidste 3-4 år", svarer han.

"Men det er samtidig også et faktum, at forbedringer af gennemførelsestider er nemmere i starten, mens der bliver mindre og mindre spillerum i senere faser. Der vil jo altid være nogle studerende, som forsinkes, eller som er svære at få med..."

jø

Teknisk løsning: Udsmidning af inaktive?

Teknokratisk set forekommer det som en simpel måde at nedbringe de gennemsnitlige gennemførelsestider at smide studie-inaktive studerende ud, for de tæller negativt, fx alle der ikke har bestået eksamener i det seneste år?

"Det vil da være meget ulykkeligt og uheldigt, hvis studier begynder at ex-matrikulere studerende på den måde", svarer rektortalsmand Jens Oddershede. "Jeg håber ikke, at det kommer dertil, for der kan være mange årsager til forsinkelse, fx studierelevante arbejde. Samfundet kan ikke være tjent med, at der kan være dygtige ressourcer, som spildes, fordi statistikkerne skal se bedre ud. Jeg håber ikke, det kommer dertil. Men det er da indlysende, at de nye studietidsmål sætter nogle fakulteter under hårdt pres, så de i yderste fald kan blive nødt til at gribe til foranstaltninger som ex-matrikulation".

Nogle KU-studenter er særligt la

KU har særlige problemer med gennemførelsestider. Hvem? Hvorfor? Og hvad er KU-ledelsens l

Er nogle af KU's studentergrupper nogle særlige snøvl, der nærmest arbejder på at blive evighedsstudenter? Har KU særligt mange con-amore studerende på humaniora? Har KU's studerende studenterjobs, så de ikke studerer fuldtids? Eller er torsdags- og fredagsbarerne bare særligt gode i København?

Nogle af disse spørgsmål trænger sig på, når man ser statistikken over danske studerendes gennemførelsestider. Her afsløres, at KU's studerende er markant længere tid om at gennemføre, sammenlignet med de øvrige uni'er (ekskl. RUC). Det betyder, at SU-reformen og studietidsreduktionskrav rammer KU særligt hårdt.

Gennemsnitligt skal uni'erne forbedre de studerendes gennemsnitlige gennemførelsestider med 4,3 måneder i 2020). Det betyder at den gennemsnitlige studietid skal nedbringes fra ca. 6,1 år til 5,7 år (dog eks. Aalborg, som overholder den normerede tid). Men KU skal nedbringe med hele 7,6 måneder. Hvert år i årene 2015-2020 skal der leveres forbedringer på 1,2-1,3 måneder årligt, kræver ministeriets studiefremdriftsmodel.

KU: Ingen udhængning af fakulteter

Konstitueret vicedirektør for KU's uddannelser, Anni Søborg, siger: "Det er ikke sådan, at KU først nu – med studiefremdrifts-reformen er blevet opmærksom på svigtende gennemførelse hos nogle studentergrupper. Siden 2008 har KU faktisk lavet udsøgninger af inaktive studerende, også "spøgelser" eller "evighedsstudenter". Siden er der kørt udsøgninger, og vi hjælper dem med at få lavet en studieplan, som de skal følge. Men det er klart, at reduktionskravene 2015-2020 betyder, at der sættes ekstra ind – se blot på tallene ..."

FORSKERforum har fået aktindsigt i statistikker over KU-overskridelsestider på fakultetsbasis, som afslører store forskelle (se **OVERSIGT** over gennemsnitlig studietid). KU vil dog ikke navngive fakulteterne, som blot er nummererede 1-6. Et fakultet skiller sig ud med suverænt ringest gennemførelse (formentlig Humaniora), et andet er noget bagefter (formentlig Science) og i midten ligger så (Samfundsvidenskab).

Men KU's Uddannelsesdirektør vil ikke bekræfte fakulteterne: "KU vil ikke bidrage til at hænge enkelte fakulteter/institutter ud.

De skal have ro til selv at identificere særlige problemer. Der analyseres netop nu på højtryk på de enkelte fakulteter, med hver deres problemer".

Teser om forsinkelser

På KU er man ikke i stand til at lokalisere, hvorfor nogle KU-studerende er særligt længe om at gennemføre:

"Vi kan konstatere, at nogle fag og nogle fakulteter har større problemer end andre med at få nogle studerende igennem. Vi kan se hvilke områder, der har særlige problemer, men vil ikke hænge nogle fakulteter eller institutter ud, for alle arbejder hårdt for at løse problemet", siger vicedirektør Anni Søborg.

"Men KU har ingen dokumentation i form af valide undersøgelser på, hvad der er årsag til særlige KU-problemer. Vi kan opstille Københavnerteser, fx om at det er nemmere at få (studierelevant) job i København, så derfor bruger nogle ikke 37 timer ugentligt på studiet? Er det fordi KU er et hovedstadsuni, hvor der er rigtig mange tilbud til de studerende?

Men der kan også være KU-teser: Og har KU-studerende ekstra store valgmuligheder for at sammensætte studium, evt. på tværs? Eller er det sådan at småfagsuddannelser tjener færre ECTS-point end de store

uddannelser, fordi der er et mindre engagerende studiemiljø? Eller at der findes en særlig gruppe af con-amore studerende, som ikke har travlt, men som tæller negativt i statistikken? Sådan kan man blive ved med at opstille teser, og fakulteterne arbejder på højtryk for at identificere, hvad der kan forbedres".

Studerende kan ikke få lov at læse langsomt

KU's uddannelsesdirektør Anni Søborg forklarer, at SU-reformen rammer studerende hårdt. Hvis de ikke lever op til studiets progression, så rammes de kontant på SU'en:

"Studerende kan ikke få lov at læse

OVERSIGT: KU-dimittender, kandidaters gennemsnitlige studietid

	Studietid år (median)	Studietid år (gns.)	Afvigelse år
FAK3	3,2	4,3	3,3
FAK6	2,8	3,4	3,4
FAK5	3,0	3,2	1,7
FAK2	2,3	2,9	3,1
FAK4	2,8	3,3	2,2
FAK1	3,3	4,8	4,0
KU	2,8	3,5	2,8

Opgjort er antal uddannede kandidater i perioden 1. oktober 2011–30. september 2012, deres median og gennemsnitlige studietid samt standardafvigelsen på denne. Standardafvigelsen er et udtryk for, hvordan studietiderne fordeles sig omkring den gennemsnitlige studietid. Hvis standardafvigelsen er lav, ligger alle studietiderne tæt på gennemsnittet, men er standardafvigelsen høj, så er der stor spredning på studietiderne.

Uni-ledelser benægter, at deres forvaltninger vokser. Men på et amerikansk uni blev parkeringstilladelser afslørende

langsomt med SU-reformen og med studie-fremdriftsreformen fra 2015, for formålet er, at de studerende skal hurtigere igennem studierne”, forklarer hun.

”SU-reformens krav om studieaktivitet rammer nogle hårdere end andre. Dem med erhvervsarbejde, hvor det er svært at studere 37 timer fuldtids, vil blive ramt. Den særlige gruppe af voksne 30+ ved indgangen til kandidatstudiet, som måske læser enkeltfag con-amore og ikke har travlt, bliver hårdt ramt. Modellen rammer dem ekstra hårdt, for de skal optjene et helt studenterårsværk (60 ECTS-point), de skal være fuldtids-studerende, og de har pligt til at tilmelde sig til eksamen (max tre forsøg). De vil hurtigt ramme loftet, og så må vi udmelde dem”, konstaterer vicedirektøren.

Men KU har ingen dokumentation i form af valide undersøgelser på, hvad der er årsag til særlige KU-problemer. Vi kan opstille teser

KU-vicedirektør Anni Søborg

Uni-ministeren: 'Ikke urealistiske krav'?

Men KU har løsningsmodeller klar, som netop nu overvejes på fakultetsniveau:

”Blandt de allerede indførte løsninger er 12-timers undervisningsgarantien på ba-trinnet, som kan have positiv betydning på studiemiljø og -engagement”, forklarer visedirektøren. ”KU strammede op i 2008. Men de 2011-studerende, som er udgangspunkt for ministeriets mål-år, er startet før, så vi går ud fra, at senere studerende viser større studiedisciplin. KU ville altså have forbedret sig under alle omstændigheder. Men det vil de kommende års statistikker jo afsløre”.

KU har altså allerede har forbedret sig – så uni-minister Morten Østergaard har ret i sin forudsætning: ’SU-lovens forbedringskrav til universiteternes gennemførelsesprocenter er ikke urealistiske’?

”Som sagt; det ved vi først med de kommende statistikker. Men sådan en drastisk reform er ikke noget, der implementeres over-night og så virker med det samme. Så der er store usikkerheder”.

”Topforvaltere på uni vil gå meget langt for at skjule, at antallet af administrativt ansatte vokser i forhold til antallet af uni-lærere – ’Faculty’ eller Academics’. På mit eget uni afslørede budgetkyndige, at der havde været sådan en vækst, men ledelsen benægtede det hårdnakket samtidig med at de nægtede at fremlægge nærmere data. Og så regnede ledelsen med, at den sag gik i sig selv igen. Men en økonom brugte så sin egen metode: Han talte antallet af parkeringstilladelser som var delt i tre typer: Ledende administratorer, mellemforvaltere og menig akademisk stab – og dokumenterede væksten i de to første typer. Det var jo afslørende.

Men uni-ledelsen reagerede ikke ved at indrømme væksten. Nej, de ændrede parkeringstilladelserne, så alle fik samme type ...”

Den historie er en af professor Benjamin Ginsbergs favoritter. Han er politogi-professor på John Hopkins University, og med bogen ’The Fall of the Faculty’ (2011) gjorde han sig berømt blandt amerikanske uni-lærere – ’Academics’ – og berygtet blandt administratorer: ”Uni-administratorer hader, når mine analyser eksponeres som i dette interview ...”

Forvalteres opfattelse af Academia: Tomhed i blikket

Ginsberg kalder udviklingen ’administrativ skimmel’ med en ny type bureaukrater:

”Tidligere blev vores topforvaltere rekrutteret internt fra. Det var ikke en karrierestilling. Nu er det unge i 30’erne, som opfatter det som en stilling i en (offentlig) forvaltning. Tidligere havde en sådan stilling ikke et selvstændigt perspektiv, nu er det en slutstilling, hvis de kan få en lederpost. Deres orientering er at gå ind i en forvaltningskarriere; de er bureaukrater, som ikke har særlig interesse i organisationens egentlige formål, nemlig undervisning og forskning. Når man starter med at tale om curriculum eller forskning med dem, bliver den type helt tom i blikket”, fortæller Ginsberg.

”Spørgsmålet om forvalternes opfattelse af Faculty og Academia er det helt centrale problem. En uafhængig og fri akademisk verden er afhængig af at have stor indflydelse på de akademiske sager, dvs. curriculum og forskningstema samt på ’tenure’, dvs. hvor mange faste stillinger, der er og på hvilke områder. Men dette magtforhold er vendt på

hovedet, for nu dikteres disse elementer i høj grad af forvalterlaget. Og de orienterer sig mod rekruttering og indtjening og resultatmål og management – som er Academia helt fremmed. Heraf titlen på bogen ’The Fall of the Faculty’ ...”.

Se side 26: Administratorer tager magten

Danmark: Follow the money

I Danmark har der været vild uenighed om uni-forvaltningernes størrelse og pengeforbrug. I 2010 var der stor diskussion, da en rapport ”FOLLOW THE MONEY” fra Susan Wright og Rebecca Boden kom frem til, at forvaltningerne var vokset voldsomt i perioden 2005-09. Væksten svarede til 415 mio. kroner eller 746 lektorstillinger, lød det i den mundtlige rapportering, som kom ud i pressen.

Rapporten blev mødt med voldsomme protester og hovedrysten fra rektorkredsen, som beskyldte forskerne for ”at begå den grundlæggende fejl at medregne forskningsnære tapere som administrativt personale”. Kun på den måde kunne Wright/Boden få den store tilvækst.

Senere kom så en modificeret skriftlig delrapport, hvor fx sektorforskningen var forsøgt frasorteret som fejlkilde. Og påstande om, at AUs forvaltning var vokset med 261 pct. blev nedjusteret til 187 pct. Men det var trods alt en fordobling – og den blev igen mødt med stærke rektorprotester (se FORSKERforum 239).

Wright og Boden publicerer en opfølgning i januar.

Administratører tager magten fra Academia

Voksende og selvsupplerende administrationer og forvaltere er et overset problem i univerdenen, mener amerikansk politolog

”Indrømmet: Uni-verdenen er uden tvivl blevet mere kommercialiseret og konkurrencen om studerende og penge er blevet større, og problemet er, at forvalterne forstår penge og vækst som uni’s kerneaktivitet”.

Professor Benjamin Ginsberg er politologi-professor på John Hopkins University og kan fortælle myriader af anekdoter fra sine 40 års akademiske karriere, som han samler i begrebet *”administrativ skimmel”*.

Den overordnede bevægelse har været, at uni’er har flyttet deres ressourcer og opmærksomhed bort fra undervisning og forskning, så den i højere og højere grad styres af forretningsmålsætninger, som varetages af en kadre af chefer og deres med-professionelle underforvaltere, HR-personale, specialkonsulenter, jurister, it-personel m.m.:

”Hæren af forvaltere er en trussel i kraft af deres selvsupplerende eksistens. De forekommer måske harmløse med deres kedsommelige møder, men hvis forvaltningen falder i forkerte hænder, bliver ’dekan-gevækster’ til

instrumenter for administrativ imperialism og akademisk destruktion”, siger han i et telefoninterview med FORSKERforum.

Stigende forvaltningsmagt er hovedskurken

Ginsberg kritiseres for enøjet at udnævne forvalterne til hovedskurke i uni’ernes forfald i stedet for at give en nuanceret analyse. Men kritikerne må indrømme, at han har en central pointe, når han statistisk påviser, at antallet af chefer og professionelle administratører er vokset meget kraftigere end antallet af unlærere og forskere (’Faculty’ og ’Academics’) og har medvirket til, at studieafgifter (fees) er vokset, uden at det akademiske produkt er forbedret.

Ginsberg sammenstiller anekdoter med historiske analyser og empiriske data, som uomtvisteligt fortæller, at antallet af administratører (+85 pct.) og tilknyttet professionel stab (+240 pct.) langt overstiger den akademiske stabs vækst (51 pct.) i USA i perioden 1975-2005.

”Dynamikken bag denne relative eksplosion i forvalterlaget – **”administrations-skimlen”** – er en intern forvaltningsdrift til at øge sin størrelse og indflydelse. Og voksende lønniveau afspejler forvalternes voksende selvfølelse. Den proces er ikke eksternt genereret af flere studerende eller politiske krav om dokumentation. Problemet er en administrativ inert, hvor forvaltningen har bygget værn op omkring deres egen berettigelse og magt. Som er selvforstærkende, når Academia ikke har magt nok til at gå op imod dem”.

Når uni-ledelsen siger, at nu skal der effektiviseres, rationaliseres og fusioneres, så bliver resultatet fx uvilkårligt, at fokus rettes mod den akademiske side og ikke den forvaltningsmæssige.

International forvaltningsdisciplin: ’Best-practise’

Ginsbergs kritikere siger, at hans fremstilling er karikeret, så det nærmest fremstår som om, administration er unødvendig. *Men hvilke dele af forvaltningen er overflødig?*

”Først og fremmest er det jo lidt af en øjenåbner, når det går op for én, at mens forvalterne som ’arbejdsgiver’ opstiller masser af succeskriterier for Academia, så er der ingen succeskriterier for forvalterne? De bliver altså ikke stillet til ansvar for, om deres opgaver er meningsfulde for organisationens formål: Er der nogen mening med, hvad jeg

gør, og bruges ressourcerne hensigtsmæssigt? Det giver plads for, at der er masser af selvlegitimering, når de opfinder opgaver for sig selv, som ofte går ud på at monitorere og lave management på andre, energidrænende strategiopbygning uden anden begrundelse end legitimering”, siger han.

”Særligt underholdende bliver det, når de tager til konferencer, hvor de inspirerer og kopierer hinanden. Det er blevet en international disciplin, som kaldes ’best practises’. Det går ud på at opstille kriterier for aktiviteter og så sammenligne med andre”.

Ginsberg: Nedladende betegnelser er helt bevidste

Det er ikke ufortjent, når Ginsberg ikke er populær blandt uni-ledere og forvaltere. *Ginsbergs analyse er kritiseret for at bruge nedvurderende og fornærmende betegnelser for den administrative vækst, fx ”administrativ skimmel” og ”dekan-gevækster”?*

”Patroniseringen vil jeg da ikke bortforklare eller undskyldte. Fornærmelse var såmænd formålet, for jeg vil udvikle bevidstheden om dette fundamentale problem. De stærke betegnelser er nødvendige for at skaffe opmærksomhed om noget livstruende for friheden i uni’s kerneaktiviteter, undervisning og forskning, som stærke kræfter helst vil tie ihjel”.

Bortforklaring 1: Benægtelse, manipulation og løgn

Ginsbergs bog er et hidsigt opgør med uni-forvaltninger, der vokser ubegrundet, men får sin egen logik. Men bogens teser mødes af hårdnakket modstand og benægtelse fra forvalternes side:

”Standardforsvarets første trin går ud på at skjule forvaltningsvæksten. Jeg har set så mange aktive forsøg på fordrejninger eller på at holde fakta skjult, at jeg roligt kan hævde, at forvaltningschefer er fulde af løgn, jf. eksemplet parkeringstilladelserne. Forvaltningen lyver i forhåbning om, at du ikke kan bevise den administrative tilvækst”, siger han.

Bortforklaring 2: Strukturforandringer eller fusioner

Når uni-lærere undrer sig over voksende forvaltninger og prøver at opspore fakta herom, kan de måske finde en aktuel status, hvis de ellers forstår at læse de enkelte kategorier. Men det er ofte umuligt at få data frem, som

Reaktioner: Genkendes af uni-lærere

”Reaktionen og entusiasmen for min bog var stor i Academia. Jeg har oplevet et perspektiv, som er kendt af mange uni-lærere, der oplever, at byrderne og forpligtelserne stiger på dem, tynget af bureaukrati og af at der styres corporate som i et privat aktieselskab – og ikke efter akademiske standarder”, fortæller **professor Ginsberg**. ”Fra forvalterne har jeg fået skarpe reaktioner, hvor jeg beskyldes for at så gift for uni-forvaltningernes relation til Academia. De tilbageviser, at forvaltningerne er vokset eller at administratører er uden skyld i, at forvaltningsmassen vokser. Men privat har jeg da også fået henvendelser fra senior-administratører om, at min analyse er korrekt. De kan bare ikke sige det åbent, uden at undergrave deres egen position ...”

INTERVIEW

dokumentationskrav og 'best-practise-kriterier' m.m. og dermed genererer mere arbejde til uni-forvaltningerne. Men det burde uni-ledelserne jo væрге sig imod ..."

Virkelighed i USA – på vej til Europa

Ginsberg beskriver, at i USA er præsidenten, rektor og dekaner ofte professionelle forvaltere, enten uden en baggrund i Academia eller også er det noget, de var for lang tid siden. Men i Danmark stiller Uni-loven krav om, at topledere skal have en videnskabelig baggrund.

"I USA kan uni-toppen være administratører, som er kommet op i systemet, og de laver en selvsupplerende rekruttering blandt folk, som er og tænker som dem selv. Derfor udtrykket 'dekan-gevækster' om fodfolket nedenunder toplaget", forklarer han.

"Måske vil forskerverdenen i Europa have svært ved genkende dette selvstændiggjorte toplag, for i Europa stilles der stadig krav om videnskabelig credentials hos rektorer og dekaner, ligesom rektorer og dekaner kan have relativt stor akademisk og økonomisk autonomi. Men grundmekanismen til administrationsskimmel er der. Og lur mig: Det er blot fordi USA er 5-10 år forud, som en tysk professor har sagt til mig".

“Hvorfor findes der ikke en årsrapport om, hvad forvaltningen har gjort for uni-lærerne?”
Benjamin Ginsberg

Forvaltningen evalueres ikke

Overfladisk set kan Ginsberg beskyldes for at se administrationer som unødvendige og mange administratorer som inkompetente:

"Det er kun delvis rigtigt. Jo, mange forvaltningselementer er unødvendige, fordi man ikke har lavet en analyse af bestemte funktioners nødvendighed og nytte for Academia! Og det er heller ikke rigtigt, at mange af de professionelle forvaltere – som ikke har en fortid i Academia – er inkompetente. Nogle er sikkert vældig dygtige til at professionsforvalte, men problemet er igen det mere eller mindre unødvendige, de forvalter. Og deres interne succeskriterier – at de får ledelsesposition, at deres forvaltningsfelt og -stab vokser – gavner ikke Academia", forklarer han.

"Problemet med dekan-gevækster er i høj grad, at administrationen og forvalterne lever deres eget liv og ikke bliver stillet til ansvar. Deres forvaltning evalueres ikke ud fra sin hensigtsmæssighed. Der opstilles absurde 'monitorering' af Academics: Ekstern indtjening, studentergennemførelse, rekruttering, forskningspublicering osv. Men der opstilles ingen succeskriterier eller evalueringsprocedurer for forvaltningerne. Grundlæggende burde der være gennemsigtige afvejninger af, om forvaltningens initiativer bidrager til uni's kerneaktiviteter: Giver kontrolmekanismer uhensigtsmæssigt bureaukrati? Er dette edb-system nu også lige, hvad vi har brug for? Bliver denne afrapporteringsprocedure brugt til noget som helst?

Hvorfor findes der ikke en årsrapport om, hvad forvaltningen har gjort for uni-lærerne?"

Academia og de fornuftige ledere må protestere

"Uni-forvaltere, som kalder sig 'moderne', vil kalde mig en akademisk dinosaur med mine krav om, at akademiske standarder og ikke forvaltningsmål skal styre Academia. Det afslører, at de ikke forstår, at Academia skal udfordre ideer; hvis alle er enige om noget, så er det jo ikke interessant! Skæve folk og akademikere er med til at drive oplysningen og dynamikken i samfundet frem! Forvalterne derimod er bange for, at noget gør en forskel, og derfor skal 'deres Academics' helst disciplineres til at tjene penge og bidrage til at højne deres uni's status ..."

Ginsberg er frustreret over, at det er lykkedes forvaltningerne at løbe Academia over ende:

"Vi har ikke været vågne, men har troet for meget på, at Faculty nok skulle overleve via tro på Academias inertie. Nu ser jeg to former for opposition, som kan ændre på tingene: Det er dels, at menige Academics slår sin frustration op i vrede og opposition. En oppositionskultur med masser af kontroverser kan etablere stor magt. Selv om det godt kan være en karrieredræber – i en tid med faldende 'tenure'-stillinger – at gå forrest i sådan en aktion", siger han og slutter: "Og dels at fornuftige uni-ledere og -forvaltere sætter sig igennem ved at fokusere på det vigtige og har modet til at sanere ud i den unødvendige administration ..."

fortæller om udviklingen over tid:

"Når forvaltningen får forelagt påstande om, at der historisk er sket en voldsom vækst i forvalterlaget, så afvises det med, at det bare er overflytninger eller fusioner med andre enheder, som ikke kan aflæses af statistikkene. Eller at man ikke kan sammenligne over 10-års perioder, fordi forvaltningsstrukturen er ændret osv. Alt sammen igen for at skjule fakta".

Bortforklaring 3: Studentermassen vokser

Det voksende forvaltersystem – som ses på moderne uni'er – forstås ofte som en uundgåelig og irreversibel udvikling i det teknokratiske samfund.

Væksten i studentermassen bruges som forklaring på de voksende forvaltninger, men heri finder Ginsberg ikke forklaringen på, at administrationslaget vokser meget mere end den Academia, som underviser og forsker. Mekanismen er i stedet, at voksende forvaltningsudgifter har ført til voksende tuition-fees (studie-afgifter) over de sidste tre årtier. Det har været selvforstærkende, så studenternes forældre vil have mere for pengene, så der er kommet overfokus på Academias synlige performance. "Studerne kan kræve mere af denne forkælede og privilegerede klasse", som Ginsberg siger med henvisning til forvalternes og offentlighedens forestillinger om uni-lærere.

Bortforklaring 4: Eksterne krav

En forklaring lyder også, at der er voksende eksterne krav om indberetning og centralisering fra ministerier, politikere og offentlighed?

"Analyser fortæller altså, at det er en delvis skinforklaring, for tre gange så meget er internt genereret end stammer fra eksterne krav. Selv om der selvfølgelig kan være noget om, at ministerielle embedsmænd og chefer legitimerer sig selv ved at opstille

Anti-videnskab pakket ind

Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere til at bestemme på vores vegne, sagde den danske statsminister i 2002. Denne type an

Videnskabsbenægtere findes i hele det politiske spektrum i USA. Blandt Obamas partifæller i Demokraterne tror nogle på, at vacciner fremkalder autisme. Og hos Republikanerne findes der mange klimaskeptikere og benægttere af evolutionsbiologien samt religiøse fundamentalister, som ikke mener, at mennesket skal blande sig i Guds store plan. Det afslørede USA's seneste primærvalg og præsidentvalgkampen i 2012.

Præsident Franklin D. Roosevelt havde ellers gjort videnskab til et intellektuelt våben under 2. verdenskrig. I de følgende årtier flød der penge til videnskaben, men det havde den uohensigtsmæssige bieffekt, at videnskaben ikke længere behøvede at retfærdiggøre sig. Det har medvirket til, at forståelsen for videnskab i offentligheden er gået tilbage, så anti-videnskabelig tænkning er udbredt i vores moderne samfund.

Videnskabens ry er svækkedes i den almindelige befolkning. I 1950erne legede børnene i DDT-skyen, mens man sprøjtede bydelene til fra lastbiler, og først da Rachel Carson i 1962 udgav *Silent Spring*, fik man at vide, at der var tale om gift. Mønstrer gentog sig gang på gang i takt med, at de uforudsete sundheds- og miljømæssige konsekvenser af videnskabens hastige kommerialisering blev ved med at komme for dagen. Lignende skandaler opstod omkring virkningen af i snesevis af industrielle midler omfattende bl.a. svovldioxid og syrerregn, kunstige aerosoler og hullet i ozonlaget, blyholdig benzin og svigtende hjernefunktion samt i særlig grad fossile brændstoffer og global klimaforandring.

Industriulykker gav anledning til ny sundheds- og miljøvidenskab. Politikerne greb ind og indførte restriktioner. Det satte kemikalie-, olie- og medicinalindustriene under pres og tvang dem til at beskytte deres erhvervsinteresser ved at gå imod ny lovgivning.

Tilhængere af dette standpunkt befandt sig som del af en naturlig alliance sammen med et voksende antal religiøse fundamentalister, der modsatte sig undervisning i Darwins udviklingslære. Industriens penge og det religiøse fodfolk tilsammen dannede snart et nyt grundlag for Det Republikanske

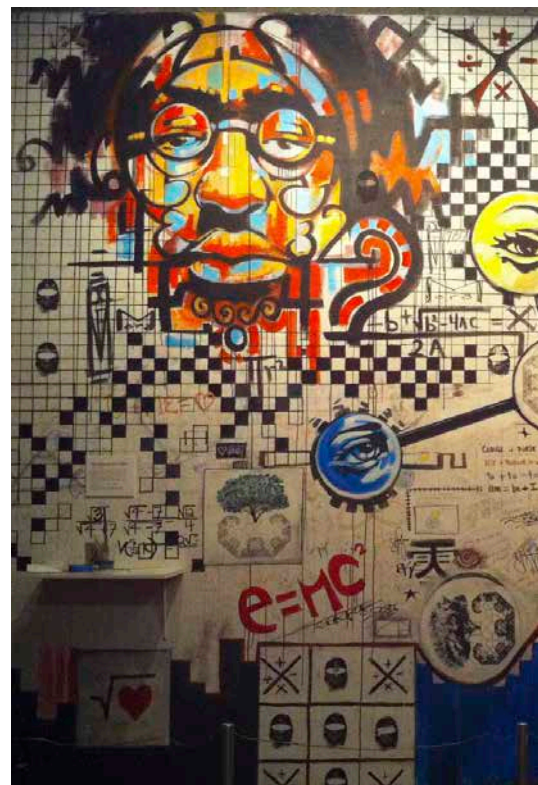
Parti: "I den nuværende krisesituation, er staten ikke løsningen på vore problemer," sagde præsident Ronald Reagan i sin indsættelsestale i 1981. "Staten er problemet." Alliancen mellem antilovgivnings- og antividenskabskræfterne tegner i høj grad partierne den dag i dag. Det er med til at forklare, hvorfor ni ud af ti forskere, som identificerede sig med et politisk parti, ifølge en undersøgelse foretaget i 2009 erklærede sig som tilhængere af Demokraterne.

Ægteskabet mellem industriens penge og de fundamentalistiske synspunkter tilførte fundamentalismen fornyet gennemslagskraft i den offentlige debat, og bestræbelserne på at modvirke de offentlige skolars undervisning i udviklingslæren er taget til i flere delstater. I Tennessee, South Dakota og Louisiana har man for nylig indført lovgivning, der opfordrer til, at man benytter sig af evolutionskritiske teorier i undervisningen. Evangeliske lovgivere og skolebestyrelsesmedlemmer iværksatte lignende initiativer i år i Oklahoma, Missouri, Kansas, Texas og Alabama, ligesom Det Republikanske Parti i Texas stiller på en platform, der modsætter sig "undervisning i ... kritisk tænkning og lignende programmer, som ... har til formål at udfordre elevens trosgrundlag og underminere forældrenes autoritet."

“Når meninger bliver lige så gode som fakta, bryder den kollektive politik-proces sammen. Borte er den fællesnævner – viden – som kan bringe opponenterne sammen i dialog

Da både demokraterne og republikanerne har slået til lyd for antividenskabelige holdninger, kan man så ikke bare vente på, at pendulet svinger tilbage, og benægtelsestankegangen mister sin politiske gennemslagskraft?

Nej, og begrundelsen for at gøre noget aktivt bygger på den erkendelse, at for første gang siden oplysningsstiden (midt 1700-tallet) er der sået tvivl om ideen om videnskab

som vejen til fælles viden. Og denne mistænkeliggørelse gødes af (reklame-) kampagner, tungt finansieret af magtfulde interessenter i industri og politik.

Det er ironisk, at de intellektuelle værktøjer, som for tiden anvendes med så skadelig en virkning af det politiske højre, opstod hos den akademiske venstrefløj. I 1960erne og 1970erne fik en filosofisk bevægelse under navnet *postmodernisme* stor medfart blandt universitetslærere inden for humaniora, som følte sig tilsidesat af en naturvidenskab, de betragtede som tendrende mod højre. Postmodernismen optog ideer fra kulturanthropologi og relativitetsteorien for at kunne argumentere for, at sandhed er relativ og underlagt den beskuendes antagelser og fordomme.

Videnskab er blot én blandt mange erkendelsesmetoder, sagde de, og den er hverken mere eller mindre gyldig end andre, der ses hos aboriginer, indfødte amerikanere eller

i postmoderne tankegang

videnskabelig filosofi er velkendt i USA

Af videnskabsforfatter SHAWN LAWRENCE OTTO

kvinder. Derudover betegnede man videnskab som en erkendelsesmetode, der hørte til hvide mænd i den vestlige verden, og dertil et middel til kulturel undertrykkelse.

Det var et argument, der vandt genklang hos mange feminister og borgerrettighedsaktivister, og som endte med at blive optaget i vide kredse. Til sidst mandede tanken ud i den "politiske korrekthed", som den ultra-konservative radiovært **Rush Limbaugh** med rette harcelerer imod, samt den særlige form for "mentale masturbation", som **Woody Allen** så skarpt har gennemheglet i sine film.

Accept af dette relativistiske verdenssyn underminerer demokratiet og medfører ikke tolerance, men autoritære regeringsformer. **John Locke**, som Thomas Jefferson betegnede som en af de tre største mænd, verden hidtil havde set, viste hvorfor for næsten tre århundreder siden. Locke observerede, hvordan protestantismens konkurrerende faktorer hver især udråbte sig selv til at være den eneste sande religion, og han stillede følgende

spørgsmål: Hvordan ved vi, om noget er sandt? Hvad er erkendelsens grundlag? I hovedværket *Et essay om den menneskelige forstand* (1689) udformede han sin empiriske erkendelsesteori, hvori erkendelsen beror på observation af den fysiske verden. Enhver påstand, som ikke består denne test, er blot en tro eller en mening, og ikke viden. Det var denne forestilling – at verden kan erkendes, og at objektiv, empirisk viden udgør det mest rimelige grundlag for den offentlige politik – der blev Jeffersons afgørende argument for demokratiet.

Ved fejlagtigt at sammenstille viden og meninger sender postmodernisterne og de videnskabsfjendtlige konservative os tilbage til et sted for Oplysningstiden med ingen fælles basis for den offentlige politik. Offentlig diskurs reduceres til endeløst mundhuggeri, hvor den ene mening betragtes som lige så gyldig som den anden. Politikken bestemmes af den, der råber højest, og samfundet bliver et sted, hvor Magten har retten, hvilket er den klassiske definition på det autoritære.

“ Den postmoderne filosofi reducerer offentlig debat til endeløst mundhuggeri, hvor den ene mening betragtes som lige så gyldig som den anden. Politikken bestemmes af den, der råber højest. Og samfundet bliver et sted, hvor Magten har retten

Som **Allan Bloom** gjorde opmærksom på i sin bog *The Closing of the American Mind*, infiltrerede postmodernismen en hel generation af amerikanske uddannelser.

Derudover forgiftede den journaliseringen, hvor sentensen "der er ikke noget, der hedder objektivitet" ofte gentages som et mantra. Journalister med denne forståelse af verden graver følgelig ikke efter sandheden og har derfor blot som arbejdsmetode at fremlægge "begge sider af en sag", især hvis de ikke er i stand til at bedømme validiteten af videnskabeligt belæg.

Denne falske balance – under dække af et såkaldt alsidighedsprincip – bliver åbenlyst til et problem, når det ene argument er videnskabeligt funderet, og det andet bare er påstand. Hvilket ofte er tilfældet, når politiske problemstillinger kommer i berøring med videnskaben. Hvis pressen ikke bestræber sig på at rapportere den objektive virkelighed, hvor videnskabeligt belæg udgør vores eneste pålidelige vejviser, lader man demokratiet i stikken, og vi bliver igen sårbare over for den slags tyranni, som USA's demokratiske stifter **Thomas Jefferson** frygtede. Han mente på den ene side, at ingen havde ret til at påføre andre deres tro eller ideologi. På den anden side fremhævede han til gengæld den systematisk indhentede viden – herunder videnskab – som kilden til demokrati og dialog.

John Adams argumenterede for, at kendsgerninger er obsternasige størrelser, der ikke lader sig forandre af menneskets ønsker eller holdninger. Når kendsgerninger omdannes til holdninger, nedbrydes de demokratiske processer.

Fællesnævneren "viden", der kan bringe modstridende parter sammen. Staten bliver reaktiv, kostbar og træg i problemløsningen. Og samfundsdebatten tilstoppes af uoplyst mundhuggeri.

Kilde: Scientific American, november 2012 (uddrag).

Forfatteren: SHAWN LAWRENCE OTTO er videnskabsforfatter og aktivist.

Oversættelse: Martin Aitken

DILEMMA

Vejlederpres og gratisforfattere

Jeg har netop afleveret og forsvaret mit ph.d.-projekt med succes, så vidt så godt.

I projektforsløbet oplevede jeg dog nogen frustration over, at min vejleder – som også er leder af min forskergruppe – gik ind og styrede mit projekt i en retning, som afveg fra, hvad jeg syntes var mest interessant, og tilmed hvad der egentlig stod i min projektbeskrivelse. Projektlederen manglede at udfylde et delprojekt i sit forskningsprojekt, og det mente han, at jeg passende kunne dække. Jeg prøvede at afvise styringen på en venlig facon med henvisning til, at delprojektet formelt ikke indgik i min projektformulering, men vejlederen/forskningslederen blev meget skarp og signalerede tydeligt, at det var bedst for mine ”karrierespørgsmål”, hvis jeg gjorde, som han sagde.

Jeg valgte derfor efter en weekends betænkningstid – hvor jeg også rådførte mig med andre ph.d.-stipendiater – at tilføje delprojektet i mit ph.d.-projekt, fordi jeg ikke ville skade mine fremtidige karrieremuligheder såvel på arbejdsstedet som inden for forskningsfeltet.

Delprojektet kom derfor til at indgå i afhandlingen, som en mindre og ikke væsentlig del, og min frustration er selvfølgelig, at jeg helst ville have prioriteret de 2-3 måneder på mit eget, som jeg er helt sikker på ville være blevet meget mere interessant. Nu blev projektet mindre ’mig’, end jeg havde ønsket.

Ifølge reglerne havde jeg jo mulighed for at bede om at få en anden vejleder, men det turde jeg ikke dengang. Og i baglyset fortryder jeg nogle gange, at jeg ikke sagde fra, med karriererisiko for at komme i ’bad standing’ hos forskningslederen. Men måske skulle jeg have sagt fra dengang?

Men nu står jeg igen i et lignende dilemma, fordi jeg helt planmæssigt har skrevet 2-3 artikler til tidsskrifter på basis af min afhandling. Problemet er ikke, at vejlederen skal være med som medforfatter, for hans medvirken er uomtvistelig. Problemet er, at der er andre i forskergruppen, som pludselig også har meldt sig til forfatterlisten. Nogle af dem har kun fulgt projektet perifert, mens andre har afgivet (uvæsentlige) delkommentarer. Jeg mener derfor ikke, at de skal på som medforfattere, for det udhuler mit arbejde og min ophavsret.

Jeg mener også, at jeg er i min gode ret til at afvise deres medforfatterskaber med henvisning til, at de ikke har ”bidraget væsentligt” (jf. Vancouver-reglerne). Men da jeg forelagde det for forskningslederen blev han igen skarp og markerede, at i projektet, på instituttet og på fagområdet var der tradition for, at seniorforskere – som i større eller mindre grad ”har deltaget i projektet” – kommer med som medforfattere. Igen signalerede han, at det kunne skade mine karriere- og samarbejdsmuligheder, hvis jeg sagde nej – og han har faktisk magt til at beslutte, om jeg kan gøre forskerkarriere på stedet.

Personligt synes jeg, det er uhæderligt, at nogle kommer på som gratisforfattere. Og jeg mener i virkeligheden også, at det er forskningslederen, som på mine vegne burde sige til de pågældende, at de skulle trække sig, for han kender lige så godt som jeg deres manglende deltagelse. Hvad skal jeg gøre?

Karriere-sulten ph.d.er

Etikeren: Sig nej, gå ef

Den tyske digterfilosof, Friedrich Schiller, bemærkede engang, at det er sult og kærlighed, der driver verdens gang. Som jeg forstår din situation, så er du stillet i et moralsk dilemma, hvor du skal vælge mellem dem, fordi du ikke kan få begge dele: En (nogenlunde sikker) karriere og en personligt tilfredsstillende forskning.

Det er nemt nok for mig at give dig dét råd, at du frem for alt skal sikre din overlevelse og give køb på kvaliteten af dit arbejde. Men jeg synes, du skal sige nej. Hvis det inden for dit fag er almindeligt, at de studerende bidrager til deres vejlederes forskning, så skal det også fremgå af ansættelseskontrakten – herunder hvor stor en del af din tid, din vejleder kan disponere over. At din vejleder bliver ’skarp’, når du stritter imod at udføre arbejde, der ikke er aftalt, er kritisabelt grænsende til misbrug og chikane. I en eventuel klagesag vil han (normalt) ikke få medhold.

Det andet dilemma, du nævner, har der været en del blæst om i offentligheden på det seneste (bl.a. i forlængelse af Penkowa-sagen).

DILEMMA-SPALTEN

FORSKERforum forelægger et dilemma, som forskerverdenen har svært ved at tale om. Dilemmaet besvares af to erfarne personer fra uni-verdenen. De er udvalgt ud fra hver deres position som hhv. ETIKEREN og KYNIKEREN. De deltager anonymt og kender ikke hinandens identitet.

Det udvalgte dilemma er inspireret af de anonyme indlæg, som indkom til FORSKERUNDERSØGELSE 2012.

ter sult og kærlighed

Det er afgjort en uheldig kultur, der er ved at brede sig, at fylde en masse navne på publikationer, der reelt kun er skrevet af en, to eller tre personer. Det sker formentlig primært for at 'snyde' det nye publikations-index, som politikerne og embedsmændene har tvunget ned over universiteterne, så de enkelte forskeres publicering synes af mere, end den reelt er.

Men det indebærer også – når det sker tvangsmæssigt, som du refererer – snyd i forhold til de reelle producenter, der får 'stjålet' deres originale ideer og patenter, hvilket normalt er ulovligt. Jeg synes også her, at du skal afvise kravet.

I begge tilfælde vil det rigtigste være at nævne navnene på de personer, der i en eller anden udstrækning har været involveret (som vejledere eller konsulenter) i et forord eller en note, hvilket er en ganske normal praksis i i hvert fald humanistisk forskning, der ofte undervejs har været drøftet med andre forskere.

Kynikeren: Vurder magtforholdene

Du står lidt i samme dilemma, som whistle-blower'en, der sidder inde med en viden om ulovlige eller uetiske forhold, som bør bringes til ophør, men som vil få sin karriere spoleret, hvis han sladrer. "Sladrehanen" må gøre op med sig selv om karrieren eller samvittigheden skal veje tungest.

For dig står valget mellem en karriere i et fagmiljø, der er lettere korrumperet af vennetjenester mellem fagfæller, eller en karriere uden for murene. Hvis du trods de dårlige oplevelser vil gå efter en karriere på universitetet, så har du to muligheder. Enten kan du dukke nakken og sluge kamelen. Når det kommer til stykket kan det jo godt være svært at se forskel på umoralske vennetjenester og solidaritet mellem fagfæller ikke sandt. Eller også kan du tage kampen op mod dine faglige lederes dårlige vane med at behandle ph.d.-studerende som billig arbejdskraft i egne projekter.

Hvis du er sikker i din sag og har kræfter

og energi nok til at kaste dig ud i kampen mod din vejleder og hans publicerings-sultne kolleger, så gør det. Vinder du, vil det både lette på dine egne frustrationer og give bedre forskningsvilkår for fremtidige ph.d.-studerende i dit fagmiljø.

Men forbered dig på, at du vil blive jaget af magtfulde ældre forskere, der med deres tunge c.v'ér foldet sammen som fluesmækere vil prøve at kvase dig som et lille spinkelt insekt mod laboratoriets tykke væg.

Mit råd til dig vil derfor være, at du, inden du kaster dig ud i slagsmålet, rådfører dig med folk med god forstand og sund dømmekraft. Prøv at få deres vurdering af, om din sag er stærk nok til at få ændret en dårlig praksis for ph.d.-vejledning og medforfatter-skaber i jeres miljø. Hvordan dine karrieremuligheder vil være, når krudtrøgen har lagt sig, er et åbent spørgsmål. Nogle whistle-blower'ere bliver berømte og velhavende. Andre bliver landsforviste og fredløse. Risikoen er din.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

DM - Dansk Magisterforening

Den største anerkendelse, en forsker kan modtage, er kollegernes

DM'S FORSKNINGSPRISER 2013
50.000 KRONER TIL HVER PRISMODTAGER

Indstil din kollega til en af DM's to forskningspriser. Frist for indsendelse er 8. oktober 2013.
Læs mere på www.dm.dk/forskningspriser

Professor Carsten Thomassen
Prismodtager 2012, Naturvidenskab

Professor Jesper Ryberg
Prismodtager 2012, Humaniora